

Hrvatska riječ

Informaciono-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

Subotica, 04. travanj 2003. Cijena 20 dinara, izlazi petkom

Broj 10



Intervju:
Dujo Runje

Prijem SCG u Vijeće Europe

**Konačno pred
pravim vratima**



Vojvođanska banka
raspolaže velikom
mrežom ekspozitura i šaltera
u zemlji i pruža mogućnost
obavljanja svih poslova
platnog prometa na jednom mjestu,
uključujući i platni promet
sa inostranstvom.
Pored klasičnih,
banka nudi i dodatni,
EBanking servis.



VOJVOĐANSKA BANKA
KUĆA PRAVIH VRIJEDNOSTI

• DDOR NOVI SAD • AD

VAŠ PRAVI IZBOR

OBAVEZNO OSIGURANJE MOTORNIM VOZILIMA

• PROLJETNI POPUST 20%

• MOGUĆNOST PLAĆANJA U 4 I VIŠE RATA

• PRI JEDNOKRATNOJ UPLATI DODATNI POPUST 10%

SCG u Vijeću Europe
Izlazak na veliko igralište.....6,7

Manjinski mediji u Vojvodini
Profesionalizam ili »folklor«.....8,9

Ivan Torov
Što je ubilo Stambolića?.....10

Intervju
Dujo Runje.....12-14

Raskol u DSHV
Neka komisija odluči.....15

Reportaža: Sonta
Svadb a i vino pomirili Šokce.....16,17

Veličanstveno na Maksimiru
Nogometna rapsodija.....30,31

■ KARIKATURA NA NASLOVNOJ STRANI: ATTILA SZALLAI

IMPRESSUM

OSNIVAČ: Skupština Autonomne
Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Subotica, Preradovičeva 4

ADRESA REDAKCIJE:
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR: Tomislav Žigmanov
(predsjednik), dr. Slaven Bačić, Milan Ercegovac,
Kalman Kuntić, Marija Lovrić, Svetislav Milanković,
Slavica Peić, Stipan Stipić, mr. Bela Tonković

V. D. DIREKTORA I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA: Zvonimir Perušić

REDAKCIJA: Dušica Dulić, Vesela Laloš, Nikola
Perušić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić, Mirko Sebić,
Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK: Boris Cupać

TEHNIČKI ADMINISTRATOR: Thomas Šujić

TAJNICA REDAKCIJE: Zorica Tikvicki

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/21-414

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

EMAIL: hrvatska.rjec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

OMOT: Wizart Dizajn: Drago Poljaković,
Lajoš Matejka

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

Najzad mrkva

Da, konačno pred pravim vratima. Desetljeće i pol bezglavog lutanja u potrazi za svojim, drugačijim, putom u svijetlu budućnost konačno je, a valjda i definitivno, iza nas. Europa nam je, prijemom u vlastito predvorje, pokazala da nam prašta zablude i osionost, ali i da, prikriveno, priznaje vlastitu odgovornost zato što je dopustila da jedna njena nesuđena a nestašna zvjezdica odbjegne i da u tom bijegu uništava i sebe i druge oko sebe.

Prijem u Vijeće Europe, uporno odlagan i stalno uvjetovan nakon promjene režima dvijetisućite, ekspresno je realiziran onda kada je Stara dama shvatila da se i na Balkanu ponekad kao sredstvo mora upotrebiti mrkva, umjesto toliko rabljenog štafa.

A štaf, naravno, ovdje i dalje ostaje vaspitno sredstvo. Ovoga puta, međutim, njegov drugi kraj isprobavaju oni koji su se sve ovo nevjere uzašavali Europe i njenih civilizacijskih normi. Na onoj masi, koja je tako slijepo slijedila svoje nacionalne heroje, a koja ni nakon 5. listopada nije pristajala na otrežnjenje, sada ostaje da rastumači kako se i kada dogodilo da slavni ratnici izrastu u krvave ubojice, a voljeni vođa u mafijaškog kuma.

Prošlotjedno otkriće tjelesnih ostataka nekadašnjeg predsjednika Predsjedništva Srbije Ivana Stambolića na Fruškoj Gori, istražne je organe izravno usmjerilo ka nekada vladajućem bračnom paru s Dedinja. Junački se noseći s mnogobrojnim avetima zlog svijeta i njemu podređenih domaćih izdajnika, sijući oko smrt i nesreću, On i Ona su zapravo sebe doveli u bezizglednu poziciju. Jedno u zatvoru, drugo u bjekstvu, očito imaju o čemu razmišljati. Ukoliko im, naravno, mentalni sklop i psihopatološko stanje to dozvoljava.

Upozorenja iz vrha republičke vlasti, da šokantne vijesti iz obuhvatne istrage protiv organiziranih kriminalaca tek predstoje, kazuju da će nam ovo proljeće, kao što je i počelo, biti itekako vruće. U političkom smislu.

A na lokalnom terenu, što drugo nego svađa. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini opet se trese. Optužbe s lijeva i desna, uzvratno protuudari. Tko je koliko i što radio, tko o kome što rekao, tko se s kim i zašto druži, a sve to, dakako, garnirano i neizbježnom pričom o novcu. Može li se politika, uopće, voditi na drugačiji način? Po do sada viđenom na ovdašnjoj, ne samo lokalnoj, političkoj sceni, izgleda da ne može.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 27.3.

Otkriven leš Ivana Stambolića



NEDJELJA, 30.3.

Srdan Sikimić: DSS, SPS i NS negiraju
AP Vojvodinu i Kosovo



PETAK, 28.3.



Policija u potrazi
za Mirom Marković

PONEDJELJAK, 31.3.

Skupština SCG ratificirala Statut
Vijeća Europe



UTORAK, 1.4.

Zoran Živković: Ne bojim se
novosadizacije Beograda



SUBOTA, 29.3.

Branislav Pomoriški:
Ukinuti Zakon o sredstvima u
svojini Republike



SRIJEDA, 2.4.

Rasim Ljajić: Zastupnici će
se moći obraćati u Skupštini
na materinskom jeziku



KOMPROMIS



Našli smo kompromisno rešenje koje apsolutno ne dira u suštinu Predloga zakona o koncesijama, a daje mogućnost da se ostvare prava koja Vojvodina treba da ima. Ovim je prevaziđena situacija nastala njegovim odbijanjem u republičkom parlamentu, kada nije postojala dobra komunikacija tokom njegove pripreme. Zakon o koncesijama je potreban i Vojvodini i Srbiji i niko ne bi imao koristi ako on ne bi bio usvojen. I budžet Srbije, Vojvodine i lokalne samouprave imaće pihode od koncesija. **Zoran Živković**, srbijanski premijer, »Danas«, 31. ožujka 2003.

MAFIJAŠKA SURADNJA



Photo by Judy G. Rolfe

Sad i srpski i hrvatski radikali likuju zbog ubojstva Đinđića. Uvijek sam tvrdio da mafija, i politička i kriminalna, surađuje na čitavom ovom prostoru. **Stjepan Mesić**, predsjednik Hrvatske, »Feral Tribune«, 29. ožujka 2003.

MRAČNI OPTIMISTI

Vojni stručnjaci računaju da će rat u Iraku biti kratak i krvav. Govori se o nekoliko desetaka tisuća mrtvih i oko pola milijuna izbjeglica. Ali iskustvo uči da su takva predviđanja na početku rata uvijek preoptimistična. **Gojko Borić**, »Fokus«, 28. ožujka 2003.

NOVINARI DETEKTIVI



Kad smo proteklog tjedna u tjedniku »Arena« objavili rute kojima se gotovo svakodnevno kreću premijer, šef države i predsjednik Sabora i podosta precizne vremenske okvire u kojima oni tuda prolaze, državni nas je vrh svrstao u kategoriju onih koji, u najmanju ruku, huškaju potencijalne atentatore. Premijer Račan pomalo je cinično zahvalio na tolikoj brizi za njegovu sigurnost i poentirao, da ga ne citiramo, misliju kako je skeptičan prema dobrim namjerama onih koji objavljuju takve karte dužnosničkih kretanja. Istodobno, smetnuo je s uma silno važnu činjenicu – da se iz državnog proračuna u kojeg, ako baš moraju, neku siću bacaju i novinari, crpe nemile svote novca upravo da bi se spriječilo takvo njegovo olako shvaćanje vlastite sigurnosti. Jer, napisali smo i tada, a zapravo je i vrlo logično: ako u samo dan i pol do informacija prijeko potrebnih da bi se naudilo nekome iz državnog trolista može doći pukom znatiželjom motivirani novinar, s kojom će lakoćom posao obaviti naoružani zlonamjernik, motiviran možda stotinama tisuća eura?! I hoće li mu trebati za to baš puno više vremena negoli reporterskoj ekipi? **Vlatka Gašparić Hercigonja**, »Dubrovački vjesnik«, 22. ožujka 2003.



SVI NA SVOJA MJESTA

Moraju da se razbiju mitovi o lažnim patriotama, koji su vodili besmislene ratove, koji su činili zločine, i koji neće da odu u Hag, već građane Srbije drže kao taoce. Moramo da ispunimo obećanje koje smo građanima Srbije dali posle 5. oktobra, da kriminalci odu u zatvore, ludaci u ludnice, a ratni zločinci u Hag. **Vladan Batić**, »Dnevnik«, 30. ožujka 2003.

SNAGE KAOSA



Svjesni smo da Mirko Norac i Stjepan Grandić nisu glavni i najodgovorniji za sve što se događalo u Gospiću 1991. godine, ali smo isto tako uvjereni da ni današnji samozvani stožeraši, koordinacije i ostali bukači nemaju namjeru pomoći ili olakšati položaj optuženima. Sve ove prosvjede, blokade i balvane organiziraju samo zbog vlastitih interesa i promidžbe. Naša udruga ne misli da nam zbog sudjelovanja u Domovinskom ratu pripada položaj povlaštene kaste i tražimo da se objavi popis svih udruga koje sudjeluju u organizaciji kaosa, kao i financijski iznosi koje te iste udruge redovito dobivaju od Ministarstva branitelja jer vjerujemo da je odobrena potpora proporcionalna udjelu u organiziranju prosvjeda i blokada. **Ante Čatlak i Velimir Ramljak**, iz udruge Hrvatski vitezovi, »Slobodna Dalmacija«, 30. ožujka 2003.

Dujizmi

///Korak po korak vodi do raskoraka.

///Pametniji uvijek propušta.

///Kad je demokracija kod nas uvedena, bijah napolju.

///Ništa nismo imali, a toliko toga smo izgubili.

Dujo Runje

Uz upis djece u prvi razred na hrvatskom jeziku

Plodonosni pothvat



Piše: Kalman Kuntić

Od nedavno osnovanog Vijeća, odnosno njegovog odjela za obrazovanje, očekuje se pomoć u izradi programa za predmete od značaja za nacionalnu kulturu Hrvata, ali i pomoć u osnivanju, razvoju i koordiniranju udruga prosvjetnih djelatnika koji se bave nastavom na hrvatskom jeziku.

Začudujuće objedinjavanje građana hrvatske nacionalnosti u Vojvodini, ili da budemo precizniji objedinjavanje kulturno - političke elite Hrvata na ovim prostorima dogodilo se tijekom i nedugo nakon prošlog proljetnog posjeta Subotici ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske *Tonina Picule*. Tom je prigodom, pozdravljajući visokog gosta za govornicom svečane dvorane Gradske kuće dopredsjednik Općine *Bela Tonković* najavio otvaranje odjeljenja na hrvatskom jeziku u osnovnim školama, istaknuvši kako se radi o prvom koraku na putu k školovanju mlađe hrvatske nacionalnosti od predškolskog uzrasta do sveučilišta.

Ranije, stidljivo pominjanje mogućnosti školovanja na hrvatskom jeziku tom je gestom promptno postavljeno u red prioriteta, neovisno o stranačkoj ostrašćenosti koja karakterizira odnose u hrvatskoj zajednici. Rezultat? Od prvog rujna prošle godine počela je nastava na hrvatskog nastavnom jeziku.

Međutim, prije sagledavanja početnih rezultata ovoga pothvata osvrnut ćemo se na dosadašnju praksu i regulativu u svezi obrazovanja i odgoja na manjinskim jezicima. Republika Srbija je do skorih vremena vlastitim građanima garantirala pravo na obrazovanje na većinskom srpskohrvatskom kasnije srpskom jeziku, te na jezicima narodnosti. U praksi to je omogućavalo školovanje, na jeziku po izboru roditelja, budućeg učenika pod uvjetom razmjerno visokog postotka ne - jugoslavenske nacionalne skupine koja tradicionalno živi u Republici.

Miloševićeva era obilježena je smanjenjem broja učenika i reduciranjem broja odjeljenja, te osiromašjenjem programa iz predmeta od nacionalnog značaja za učenike koji pohađaju takvu nastavu. No, nikada nije bilo postavljeno pitanje ukidanja odjeljenja na manjinskim nastavnim jezicima, izuzmemo li bugarsku manjinu.

Nove manjine jugoslavenske provenijencije školovale su se na

srpskom jeziku, pa je sukladno tome početkom devedesetih godina izvršena promjena imena jezika. Alternativno, u mješovitim sredinama roditelji su mogli izabrati nastavu na jeziku pojedinih manjina, ali se to dešavalo iznimno. Niti govora nije moglo biti o hrvatskom ili bošnjačkom jeziku. Ustavno definirana kao država svih svojih građana Srbija, odnosno SRJ, do ratificiranja Okvirne konvencije za zaštitu sloboda i prava nacionalnih manjina, nije poznavala zaštitu kolektivnih manjinskih prava. Pristupanjem Okvirnoj konvenciji vlasti SRJ, sadašnje Zajednice Srbije i Crne Gore pripremile su teren donošenju Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina. Mislimo li konkretno o hrvatskoj zajednici, primjena odredaba ovoga Zakona pridonijela je formiranju Hrvatskog nacionalnog vijeća, koje istina nema prerogative kulturne autonomije, ali ima neizostavnu funkciju u oblastima službene uporabe jezika, informiranja, kulture i obrazovanja.

Od nedavno osnovanog Vijeća, odnosno njegovog odjela za obrazovanje, očekuje se pomoć u izradi programa za predmete od značaja za nacionalnu kulturu Hrvata, ali i pomoć u osnivanju, razvoju i koordiniranju udruga prosvjetnih djelatnika koji se bave nastavom na hrvatskom jeziku. Jedan od nezaobilaznih poslova Vijeća bit će rad na osnivanju odjeljenja na hrvatskom jeziku u srednjim školama, kao i otvaranje lektorata i počinjanje nastave na učiteljskim fakultetima. Pored toga, nužno je imati savjetnike za jezik i književnost, iz razloga što kvaliteta nastave na ovom jeziku ni po čemu ne smije zaostajati u odnosu na nastavu na drugim jezicima.

Nastava na hrvatskom nastavnom jeziku u redovnim osnovnim školama za sada je zastupljena samo u općini Subotica, u četiri škole i to od ove školske godine. Pravo je utvrđeno Zakonom o osnovnoj školi i Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina. Četiri odjeljenja na hrvatskom jeziku pohađa 54 učenika. Pored toga u

općini Apatin održava se izborna nastava iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Ovu nastavu pohađa osam učenika prvog razreda. Jedno odjeljenje predškolske ustanove u Subotici održava nastavu na hrvatskom jeziku, a pored toga u nekoliko odjeljenja postoje mješovite grupe gdje se uz srpski koristi i hrvatski jezik.

I pored izvjesnih problema u prvoj godini može se očekivati kako će ovaj još uvijek novi pothvat biti plodonosan, a u cilju normalne integracije mladih građana hrvatske nacionalnosti u državi u kojoj sve do nedavno hrvatska zajednica ne samo da nije bila ravnopravna, već su joj spočitavana prava na vlastiti jezik i nerijetko na nacionalno izjašnjenje. Samo od takvih briga rasterećeni građani moći će riješiti dilemu žele li nastaviti školovanje i profesionalnu afirmaciju u zemlji ili inozemstvu.

Pred već spomenutim Hrvatskim nacionalnim vijećem predstoji zadaća da skupa s republičkim Ministarstvom za prosvjetu i Pokrajinskim sekretarijatom za kulturu i prosvjetu izradi što kvalitetnije nastavne programe, zatim da se napišu što kvalitetniji udžbenici i da se pronađe odgovarajući nastavnički kadar. S obzirom da se radi o mladoj instituciji, možemo se nadati kako će se ubrzano prevazići prva nesnalaženja, jer vremena za polagani rad nema. Od prvoga travnja do 31. svibnja vrši se upis, odnosno evidentiranje učenika u prve razrede osnovne škole, a budući prvaci, uz njihove godinu dana starije kolege, trebali bi predstavljati začetak kontinuiteta nastave na hrvatskom nastavnom jeziku. Zaduženima za ovu problematiku na ruku ide spremnost roditelja da upišu svoju djecu u odjeljenja na hrvatskom jeziku, a pri tome na treba zanemariti činjenicu da je javnost već naviknuta na postojanje ovih odjeljenja. Hoće li šansa biti iskorištena?

Nadajmo se!

Autor je zastupnik u Skupštini APV i direktor OŠ u Tavankutu

U Vijeću Europe

Izlazak na veliko igralište

Novo poglavlje za SCG Alternativno izvješće već poslano * Nemamo kulturu poštivanja zakona*

Piše: Nikola Perušić

Nakon primanja Srbije i Crne Gore za 45. člana Vijeća Europe, otvara se novo poglavlje u radu ne samo političkog, već i državnog aparata. Predsjednik Parlamentarne skupštine Vijeća Europe *Peter Schieder* zatražio je nakon atentata na premijera *Zorana Đinđića* da SCG bude primljena u »čekaonicu Europske unije«, kako poneki nazivaju Vijeće Europe, tijekom travanjske sjednice Parlamentarne skupštine, kako bi joj se ponudila podrška, pomoć i suradnja.

Anticipirajući ceremoniju prijema, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji organizirao je u Novom Sadu tribinu na kojoj se razgovaralo o tome što će ovaj vrlo značajan pomak u integraciji SCG ka Europi značiti za manjine.

TEST SPREMNOSTI - »Osnovne kriterije zaštite prava nacionalnih zajednica već smo ispunili, a sada ćemo ono, što smo ostvarili na našem uskom provincijalnom igralištu, izmjeriti na jednim otvorenijim. Sada će se pokazati koliko su naši organi spremni za tu integraciju«, rekao je *Duško Radosavljević*, potpredsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine i jedan od uvodničara na tribini. »Imat ćemo jednog daleko strožijeg supervizora. Vijeće Europe je institucija koja može biti dobronamjerna i može nam kazati gdje griješimo, ali isto tako može biti i jako nezadovoljna nekim rješenjima i možda malo nemilosrdna i bez opravdanja za naše objektivne poteškoće. No, te stvari, bar mi u Vojvodini, nismo preuzeli jer smo morali, već jer smo željeli. Prijemom u Vijeće Europe će i svi građani imati više razloga da budu zadovoljni, jer će postojati kapa i nad suverenom državnom vlasti kojoj netko može da se obrati. To 'suvereno' kažem sa malo zluradosti zato što nam preko deset godina nameću - da se u ime suverenosti mogu gaziti elementarna ljudska prava, uključujući i prava pripadnika nacionalnih zajednica. Volio bih da

sam malo veći optimista i da će na teritoriju cijele republike uspjeti da se prihvate ti standardi, jer će prijemom u Vijeće Europe republički organi morati otvoriti jedan novi set pitanja koja su u protekle dvije godine držali pod tepihom. Ali ako želimo biti pripadnici nekog kluba, osim ulaznice koju smo kupili, morat ćemo prihvatiti i pravila ponašanja«.

SHADOW REPORT - Kao predstavnik civilnog sektora, direktorica Vojvođanskog centra za ljudska prava *Aleksandra Vujić*, otkrila je kako oni već više od dvije godine rade na pisanju izvješća za Vijeće Europe. »Sudbina manjina ovisi o Vijeću Europe i njegovom direktorijatu ljudskih prava u okviru kojeg se nalazi odjel za manjine, a prava su vezana za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina kao vansudskim mehanizmom, te savjetodavnim komitetom, kao neovisnim ekspertskim timom«, kaže *Aleksandra Vujić*, koja se tijekom obuke u Strassbourghu upoznala s pred-

stavnicima sekretarijata VE, savjetodavnog komiteta i pravnicima europskog suda za ljudska prava. Tamo su obučeni i za pisanje tzv. *shadow reporta*, kao alternativnog izvješća o stanju ljudskih prava. Naime, država se obvezala da će odredbe konvencije ugraditi u domaće zakonodavstvo i da će poslati tzv. državno izvješće, što je i učinjeno sa malim zakašnjenjem. S druge strane, Vijeće Europe potiče nevladine udruge da šalju svoja tzv. alternativna izvješća, koja sva skupa dolaze do savjetodavnog komiteta, odakle se onda mišljenje, na osnovu svih podnijetih izvješća, upućuje državi. Potom izaslanstvo VE posjeti navedenu zemlju, a zatim konačno mišljenje upućuje Komitetu ministara. Vojvođanski centar za ljudska prava je, u suradnji sa Centrom za multikulturalnost nakon 18 mjeseci rada, svoje alternativno izvješće ovih dana poslao Vijeću Europe, a izvatke iz te studiozne analize objavit ćemo u nekom od sljedećih brojeva »Hrvatske

Zločin i jama

Ona već odavno nije kod kuće

Goli zidovi prostranog Paviljona Veljković beogradskog Centra za kulturnu dekontaminaciju, bili su dobar fon za igru mračnih sjenki. Ljudi koji su govorili kao i oni koji su slušali, razgonili su ovu mračnu koprenu. Centar za dekontaminaciju od zločinačke prošlosti. Bila je to posljednja sjednica Odbora za oslobođenje Ivana Stambolića, a vjerojatno prva sjednica onih koji će, spontano ili organizirano, učiniti sve da se zločin nad Ivanom Stambolićem nikad ne zaboravi, da se naredbodavci, inspiratori i suludi kreatori otkriju i kazne i da se, kako je rekao Veran Matić, »izvuku pouke«. Da se pogleda duboko u krečnu jamu u koju je bačen svezanih ruku i nogu bivši predsjednik Predsjedništva Srbije usmrćen sa dva kuršuma u glavu. Da se pogleda duboko u nju da bi se vidjele sve jame od Ovčare do srebreničkih i kosovskih, znatno gabaritnijih jama, kopanih buldožerima i ispunjivanih udarničkim mitraljeskim radom u tri smjene. Jer ako danas nije jasno da je sve jame iskopao isti zločinački um onda se možemo nadati

vrlo skoroj reprizi klanja, samo dok se zločincima stabilizira krvni tlak.

»Sve što se do sada otkrilo u punoj mjeri potvrđuje ono što smo tokom ove dvije i pol godine uporno tvrdili: da je u pitanju politički zločin; da izvršioce i organizatore treba tražiti u Službi državne sigurnosti, a nalogodavce u samom vrhu države i politike; da je opravdana bila naša tvrdnja o planskoj opstrukciji istrage u policiji, tužilaštvu i sudstvu; da je istragu najviše omelo zadržavanje Rade Markovića tijekom čitavih četiri mjeseca na čelu državne sigurnosti i da za to trebaju odgovornost snositi oni koji su to omogućili«, rekao je u ponedjeljak predsjednik Odbora za oslobođenje Ivana Stambolića Živorad Kovačević u dugom govoru koji je sažeo sve napore članova ovog Odbora u protekle dvije i pol godine. Od noći, kad su ekipe MUP-a Srbije po instrukcijama jednog od ubica pronašle krečnu jamu u Fruštogorskoj šumi pa do ove specifične komemoracije u CZKD-u, prošla su samo četiri dana, u međuvremenu su jezivi snimci otkopavan-

Zastupnik u Skupštini Srbije i Crne Gore *Lajos Balla* pozvao je organe Skupštine »da primjerom predvode u garanciji manjinskih prava« i uputio zahtjev da zastupnicima manjina u Skupštini budu izdate dvojezične zastupničke legitimacije.

riječi».

»Na prikupljanju podataka sudjelovalo je i 14 manjinskih organizacija čime je ostvarena tzv. koalicija manjinskih organizacija, što je eskaliralo u pravi mali pokret. Iako ne postoje sankcije za nepoštivanje konvencije, postoji politički pritisak Vijeća Europe«, kaže Aleksandra Vujić.

Konvencija o ljudskim pravima VE obično se kritizira jer ne definiše što su nacionalne manjine, i što postoje dupli standardi. Francuska i Grčka je nisu ni do danas ratificirale, ali je ona obaveza novih članica.

INSTRUMENT UPRISTOJENJA - Koordinator programa Fonda za otvoreno društvo *Tomislav Žigmanov* ukazao je na mišljenje zapadnih analitičara po kojem se Okvirna konvencija koristi kao instrument upristojenja centralnoistočnih i istočnoeuropskih isfrustriranih država, da bi rješavanje interetničkih odnosa išlo ka pacificiranju trusnih područja, te omekšavanju unutarnje centralističke, nacionalističke, etnocentrističke političke paradigme. »Ovo je jedan pravni okvir, ali u našoj zemlji vlada pravni kaos i naša kultura nije kultura poštivanja pravnih normi. Kako će onda, tako slaba i ruinirana država, moći raditi na tako ozbiljnom poslu kao što je primjena Okvirne konvencije. Potrebna je demontaža paradigme koja je vladala. Pazite, u

Beogradu je jedan profesor nestao, a drugom je upućena prijetnja. Tim povodom Okvirna konvencija malo može pomoći, više će pomoći na dulje staze, ali bi prvenstvenu ulogu imao preustroj države«, naglasio je Žigmanov.

U diskusiji se moglo čuti i kako u manjinskim problemima »nema pravde« jer uvijek netko ostaje nezadovoljen, ali da se radi o procesu koji nas udaljava od mogućnosti eskalacije sukoba i približava izgradnji tolerancije i dijaloga. No, čvršći mehanizam, koji stoji na raspolaganju ulaskom u Vijeće Europe, su pojedinačni slučajevi kršenja ljudskih prava koje procesuiraju sud u Strassbourghu.

Prema reagiranjima predstavnika vojvodanskih vlasti, oni nemaju namjeru čekati da budu primorani na suradnju, već to iskreno žele, što demonstriraju i skorim uvođenjem ombudsmana za manjinska pitanja. Tajnik za ostvarivanje prava nacionalnih manjina IV APV dr. *Tamás Korhecz* rekao je prije nekoliko dana kako je Okvirna konvencija VE jedina konvencija na svijetu kod koje postoji sudski nadzor zaštite ljudskih prava i mogućnost pojedinačnih žalbi, dok je predsjednik Odbora za međunacionalne odnose Skupštine Vojvodine *Kalman Kuntić* izjavio kako Srbija mora odustati od koncepta monoetničke države i pomiriti se s činjenicom da je riječ o multietničkom društvu.

ja pos-mrtnih ostataka Ivana Stambolića bili emitirani na svim TV programima.

Dopredsjednik vlade Žarko Korać otkrio je javnosti da je jedan od petorice ubica, koji su svi pohapšeni, upravo zapovjednik netom rasformiranih »Crvenih beretki« - heroj epskog nadimka Gumar. Sto tisuća njemačkih maraka vrijedio je asasinsko kriminalni posao u ljeto 2000. godine.

Izvori bliski MUP-u, čitaj netko iz Vlade, agenciji Beta priopćili su da je priveden i bivši načelnik Generalštaba VJ Nebojša Pavković. Ponovo je priveden i zadržan i Ivan Marković u vrijeme nestanka Ivana Stambolića visoki dužnosnik JUL-a i savezni ministar telekomunikacija, poznat po satansko ciničnim izjavama iz vremena kada su se novinari raspitivali o sudbini Ivana Stambolića. Izgleda da Markoviću cinizam u predistražnim rad-njama nije mnogo pomogao. Priveden je također i Svetozar Simović u vrijeme Stambolićevog nestanka pomoćnik saveznog ministra policije i visoki dužnosnik JUL-a. Ono što smo znali i osjećali sve ove godine, da »ludilo u dvoje« ubija i sakati, postalo je ovih dana užasno opipljivo. Mirjana Marković i

Slobodan Milošević trebalo bi da daju svoje iskaze u svezi s političkim ubojstvom Ivana Stambolića. Slobodan Milošević, sasvim u svom stilu, iz Haaga poručuje da zahtjeva da ga se ispita. A Mirjana Marković, još 23. veljače iz osobnih i obiteljskih razloga napustila je zemlju. A Mirjana Marković piše duga pisma za kratko rastajanje koje napuklim glasom u sjedištu fantomskog JUL-a novinarima čita julovski gensek Dragana Kuzmanović. A u tom pismu piše da je sve ovo: »odmazda, kazna za divnu i dostojanstvenu, pametnu i sjajnu ličnost Slobodana Miloševića pred Sudom u Haagu.« Saznaje se da je povećati tim odvjetnika u sjedištu JUL-a na izravnoj vezi sa Mirjanom Marković razmatrao naredne poteze. Dužnosnici JUL-a ne žele otkriti tko su odvjetnici iz tog tima. A oni će kad se oglase reći da li će gospođa Marković izvoljeti doći i dati izjavu istražnim organima ili će i njena fotografija sa cvijetom u kosi krasiti međunarodnu tjeralicu.

Gdje god da je Mirjana Marković, u Moskvi ili u Latinskoj Americi, Sibiru ili Azerbejdžanu, Beogradu ili Požarevcu sigurno je da već odavno nije doma.

Napadi motivirani etničkom mržnjom

KOTOR - »Pripadnici nacionalnih manjina u Kotoru izloženi su napadima, prijetnjama i diskriminaciji, a da vinovnici tih krivičnih djela ni u jednom slučaju nisu otkriveni«, kaže se u priopćenju podgoričke kancelarije Fonda za humanitarno pravo, koje je potpisao *Aleksandar Zeković*. »Ohrabrujuće je da su vijećnici svih političkih stranaka u Skupštini općine Kotor bili jedinstveni u osudi ispisivanja grafita 'Ubij, zakolji da Hrvat ne postoji' na fasadi Šumskog gazdinstva, u noći, 19. ožujka. Policija, međutim, još nije našla autore prijeteće poruke, tako da incident predstavlja samo jedan u nizu nekažnjenih napada s etničkom osnovom. Problemi za



pripadnike hrvatske manjine počeli su u vrijeme rata u Hrvatskoj. Hrvati u Kotoru suočili su se s prijetnjama, otkazima s posla i diskriminacijom prilikom zapošljavanja. Iseljavanje je bila samo posljedica ovih pojava, a prema procjenama predstavnika hrvatske manjine, tijekom sukoba u bivšoj Jugoslaviji, općine Kotor i Tivat napustilo je oko 300 hrvatskih obitelji. Pritisci na pripadnike hrvatske manjine su tijekom posljednjih pet godina manje izraženi, ali prijetnje i napadi na imovinu su i dalje prisutni.»

U priopćenju dalje stoji da je »Mila Franović-Martinović, Hrvatica iz općine Kotor, dobila u siječnju 2002. godine anonimno pismo u kojemu između ostalog piše da 'su svi iz Škaljara u stvari pokatoličeni Srbi', 'od vas je genocidna rimokatolička crkva napravila mutante, odnosno vještačke Hrvate', 'najviše ustaša-koljača je bilo upravo odatle'.« Policija i pravosudni organi do sada nisu pokazali adekvatnu riješenost da gone i kažnjavaju vinovnike, iako se radi o incidentima u kojima je ispoljena krajnja etnička netrpeljivost, navodi se u priopćenju FHP.

Manjinski mediji u Vojvodini

Između profesionalizma i »folklor«

*Šest desetljeća manjinskog žurnalizma. * Bogatstvo časopisa i - stereotipa. * Što donosi novi zakon o radiodifuziji*

Piše: Vesela Laloš

Mediji na jezicima manjina u Vojvodini dobili su svoj prostor uglavnom neposredno po završetku Drugog svjetskog rata, kada je i osnovan najveći broj novina i časopisa - na mađarskom, rumunjskom, rusinskom, slovačkom i hrvatskom jeziku. Nakon pokretanja dnevnog lista na srpsko-hrvatskom jeziku »Dnevnik« 1943. godine, već tijekom sljedeće godine počinje izlaziti dnevni list na mađarskom »Magyar Szó« (Mađarska riječ), a svi ostali manjinski listovi počinju svoj život 1945. godine. Riječ je o novinama na rumunjskom »Libertatea« (Sloboda), slovačkom »Hlas ludu« (Glas naroda), rusinskom »Ruske slovo« (Rusinska riječ), »Hrvatska riječ« i o još desetinama tjednih ili specija-liziranih časopisa - za djecu, omladinu ili obiteljskih revija. Novine na hrvatskom jeziku nakon nekoliko godina izlaženja bivaju ugašene, da bi se pitanje naklade na ovom jeziku ponovno pokrenulo prošle godine, kada je pokrajinska skupština donijela odluku o osnivanju izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«. Pomoćnik pokrajinskog tajnika za informiranje mr. Balint Šandor podsjeća da uskoro treba očekivati i pojavljivanje prvog tjednika na romskom jeziku »Them« (Novosti), koji će krenuti početkom svibnja, također kao dio medijskog projekta u okviru izdavačke ustanove na romskom, čiji je osnivač pokrajina. Balint Šandor ocje-njuje da je u stvari najveći učinak u oblasti informiranja na jezicima nacionalnih zajednica taj što su svi listovi i tijekom proteklih desetak godina sačuvani, te da nijedan list od pokrajinskog značaja nije prestao izlaziti.

Sa razvojem elektronskih medija, pogotovo u novije vrijeme, nastaje iznimno mnogo malih, lokalnih radijskih programa na mnogim »vojvođanskim« jezicima, dok je oficijelna RTV Novi Sad osigurala prostor u programu za emisije na mađarskom, rumunjskom, slovačkom, ukrajinskom, romskom i rusinskom.



Od prije dvije godine emitira se i program na hrvatskom, ali je on u stvari ostao više projekat u privatnoj režiji, kojeg su pokrenuli sami novinari iz hrvatske zajednice. U okviru Radio Novog Sad, u samom početku emitiranja programa, najprije se mogla čuti emisija na mađarskom jeziku, napominje Miloš Bašaragin, pomoćnik pokrajinskog tajnika za informiranje. Ova je stanica, naime, na neki način dopunjavala Radio Beograd, čiji su predajnici bili dovoljno jaki da su se emisije na srpsko-hrvatskom jeziku mogle čuti na cijelom teritoriju pokrajine, ali koji nije imao manjinske programe.

U oblasti elektronskih medija posebno je zanimljiva situacija na lokalnoj razini, gdje danas postoji znatno veće bogatstvo i programa i jezika, ovisno od potreba lokalnih zajednica, te se mogu susresti dvojezični, trojezični ili višejezični radijski programi u svim dijelovima Vojvodine. To lingvističko bogatstvo radijskih programa osobito je karakteristično za Bačku i Srijem i gotovo sve općine u ovim dijelovima, izuzev jedne jedine, emitiraju višejezične programe.

FOLKLORNI STEREOTIPI: For-

Temelji cyber demokratije

Zanimljivo je da je Europska unija posebnim aktima već uredila i oblast informatičke upotrebe jezika, uvažavajući postojeću različitost u europskim zemljama, a cilj je osigurati jednake mogućnosti za sve učesnike u novom informatičkom društvu, i istodobno očuvanje jezičkog bogatstva i kulturne baštine doista mnogobrojnih europskih naroda. Pravila su donijeta još 1996. godine, a za planiranu konferenciju o informatičkom društvu 21. vijeka, koja će se održati ove godine, UNESCO priprema i poseban dokument o promociji višejezičnosti i općem pristupu cyber prostoru, u kojem se polazi od principa potpune jednakosti svih jezika i pisama koji se koriste na Internetu. Za ove principe također se zalaže i grupa najrazvijenijih zemalja G 8. Ove inicijative upravo se mogu smatrati temeljima jednakosti u virtuelnom informiranju na globalnom svjetskom

malno promatrano, medijski prostor posvećen nacionalnim manjinama u Vojvodini izrazito je bogat, i brojčano i konceptualno. Uz relativno dugu tradiciju, čije korijene i početke možemo tražiti u ideji bratstva i jedinstva bivše Jugoslavije, standardi multietničnosti ispoljeni i kroz pravo na informiranje na vlastitom jeziku koje desetljećima njeguje Vojvodina, dosežu razinu koja je iznad mnogih europskih iskustava. Međutim, sudbina manjinskog žurnalizma tijekom proteklih deset godina, ali i decenijama prije brodoloma bivše nam domovine, nije se mnogo razlikovala od sudbine većinskih medija. S obzirom na specifičan status manjina, uvijek i svuda, teško bi se moglo reći da je svo to medijsko bogatstvo dosieglo visoke profesionalne standarde. Pogotovo su se intelektualne elite manjinskih naroda u nas protivile profilu i ustaljenom, bolje reći okamenjenom konceptu



čitateljska

publika malobrojna, a ona je u slučaju ma-njinskih zajednica takva nedvojbeno, profitabilnost vaših novina je stalno pod znakom pitanja. Stoga se u mnogim zemljama nalaze rješenja kroz pokroviteljstvo države, ili osnivanje specijalnih fondova za pomoć malim medijima, kako bi se izbjeglo njihovo potpuno prepuštanje tržištu.

Otklanjanje opasnosti od gašenja svakako je povećanje kvalitete i profesionalnosti samih medija, ali veličina tržišta je stalan ograničavajući faktor za sve manjinske zajednice, bez obzira koliko brojčane one bile.

NEIZVJESNOSTI NOVOG ZAKONA: Iz istog razloga mogućnost osnivanja privatnih medija na jezicima manjina, koju već koriste pojedini nakladnici, samo djelomice pomaže poticanju izdavaštva i žurnalizma nacionalnih manjina. Kod nas je pokretanje privatnih listova dosta pojednostavljeno posljednjih godina, kaže Bašaragin. Svaka zajednica ima mogućnost da pokrene i privatne novine - registriranje je prilično jednostavno, i može se obaviti u roku od desetak dana. U Vojvodini su, međutim, privatne inicijative u medijskom prostoru najbrojnije u sferi radijskog, pa i televizijskog programa (zbog donekle jednostavnije »tehnologije« proizvodnje programa, ali i financijske isplativosti, jer elektronski mediji, uopće, bilježe veći broj konzumenata). No, novi Zakon o radiodifuziji, koji se još uvijek nalazi u fazi usvajanja u parlamentu, nagovještava značajne izmjene u toj domeni. Konkretno, taj zakon predviđa vraćanje TV Novi Sad pokrajini, ali i istodobno smanjenje broja radijskih i televizijskih kanala za jedan, što znači da bi Vojvodina u tom slučaju imala jedan televizijski i dva radijska kanala. Sa vojvođanske strane na taj prijedlog zakona upućena je primjedba da se njime nacionalnim manjinama uskraćuje pravo

Primjer tjednika »Ruske slova«

Naš koncept je da nas prije svega interesiraju lokalne stvari - to su informacije iz našeg života, problemi koji se tiču rusinske zajednice, kaže za »Hrvatsku riječ« direktor ove medijske kuće Mikola Šanta. Mi ne pravimo novine na rusinskom, već rusinske novine. Osobito insistiramo na slobodi novinara da pišu komentare, pokušavajući na taj način da kreiramo javno mnjenje. U tom smislu nailazimo na podršku naših čitatelja, koji uglavnom u našim novinama žele pročitati obične, svakodnevne stvari... Problem su, međutim, kadrovi. Neo-phodno je osvježiti i podmladiti tim koji pravi novine, ali još ima dosta onih koji su po svom novinarskom angažmanu »staromodni«, koji jednostavno ne mogu odgovoriti novom vremenu i konceptu. Šanta također ističe jednu povoljnu činjenicu u kontekstu »državnih medija« - zahvaljujući financijskoj potpori, novine imaju koliko toliko izvjesnu budućnost, a vojvođanski je parlament naumio doista primijeniti u praksi odluku države o potpori informiranju na jezicima nacionalnih manjina.

i ideji manjinskog medija, koji se sveo na stereotipnu sliku »sretne manjinske zajednice«, koja uživa u svojoj folklornoj tradiciji, uglavnom zabavljena pjevanjem i igranjem. Lojalnost vlastima bar za stupanj iznad one koju su demonstrirali odani (iliti režimski) većinski mediji morala se podrazumijevati. U tom se kontekstu mogu tumačiti i problemi na koje je tijekom proteklih godina nailazio »Magyar Szó«, čiji su novinari nastojali u praksi primijeniti koncept neovisnog novinarstva. Krajem devedesetih ovaj se tjednik ozbiljno suočio sa mogućim gašenjem.

Do listopada promjena imali smo »dirigirano novinarstvo«, ali smo poslije toga doista dobili slobodu u smislu da procijenimo što našoj zajednici stvarno treba, kaže o ovom problemu direktor tjednika na rusinskom »Ruske slova« Mikola Šanta. Temeljni princip u našem radu danas je da imamo slobodno, objektivno i kompetentno, ali i kritičko novinarstvo, i mislimo da naši čitatelji to umiju cijiniti. Vjerujem da smo uspjeli napraviti kvalitativan pomak u tome.

No, slobodno i neovisno novinarstvo je i u najširem kontekstu demokracije pitanje sa kojim se suočavaju i zemlje sa duljom demokratskom tradicijom, a pogotovo je to specifičan problem medija koje financira država. Ta potpora manjinskim listovima je, međutim, nužna ponaj-prije zbog fenomena malog tržišta. Svi novinari svijeta suočavaju se s tim problemom - ukoliko je vaša

na informiranje, ali autori prijedloga to negiraju, pozivajući se na europske standarde. Naime, iskustva Europe govore o znatno manjem obimu informiranja na jezicima manjinskih naroda u okviru javnih radio-televizija, što isključuje 24-satne programe, kakvi sada postoje na TV Novi Sad. Radi se o najčešće polsatnim emisijama, s time da nacionalne manjine mogu u općinama u kojima uglavnom žive osnivati svoje radio-televizijske stanice, također uz pomoć države.

No, bez obzira što je novi Zakon o radiodifuziji dočekan sa mnoštvom primjedbi, činjenica je da se i za manjinske i za većinske medije smiješi jedno bolje vrijeme u kojem će biti više prostora za objektivnost i istinu, a manje za prinudu i cenzuru. A to znači i više prostora za profesionalizam, slobodan izbor i koncept kakav odgovara nacionalnoj zajednici. U krajnjem, ipak o njoj ovisi hoće li odabrati da joj mediji budu »prozor u svijet«, ili će se i dalje baviti uglavnom folklornim tumačenjem vlastitog identiteta.

g



Srbija na raskršću

Što je ubilo Ivana Stambolića?



Piše: Ivan Torov,
komentator Politike

»Da bi Slobodan

Milošević došao,

Ivan Stambolić je

morao otići. A da

bi Slobodan

Milošević otišao,

Ivan Stambolić je

morao i fizički

nestati. Već te

okolnosti govore

da postoji linija

koja njih dvojicu

razdvaja.«

Najveća misterija Miloševićeve ere (straho)vladanja je prošlog vikenda konačno razriješena. Policija je pronašla i iskopala ostatke tijela Ivana Stambolića, nekadašnjeg visokog partijskog dužnosnika i predsjednika Predsjedništva Srbije, otegot i ubijenog 25. kolovoza 2000. godine. Mjesec dana pred izbore na kojima će Milošević definitivno napustiti srbijansku političku i vladajuću scenu, Stambolića su »crvene beretke«, ta čudovišna mašinerija zločina, na trim - stazi u Košutnjaku ugrale u bijeli kombi, odvezle na Frušku Goru, likvidirale i bacile u unaprijed pripremljenu jamu sa živim krečom.

U stvari, prave misterije nikad nije ni bilo. Ivanovi najbliži, prijatelji, nekadašnji saradnici i poznavaoци Miloševićeve tehnologije vlasti znali su od samog početka da je Stambolić otet ne da bi bio čuvan već likvidiran. Postojala je, doduše, izvjesna nada, ali je ona više služila da ne bi i ovaj zločin vremenom prekrila specifična zavjera šutnje i ignoriranja.

»Da bi Slobodan Milošević došao, Ivan Stambolić je morao otići. A da bi Slobodan Milošević otišao, Ivan Stambolić je morao i fizički nestati. Već te okolnosti govore da postoji linija koja njih dvojicu razdvaja. Ma kakva bila ocjena Ivana Stambolića preko te linije, ona ne može relativizirati zločin nad njim. Dugo pripreman i cinično čisto izveden. Ali, i taman tako da se nikad ne zaboravi.«

Ove riječi zapisala je, veljače prošle godine, Latinka Perović u uvodu knjige kojom je, analizirajući život i sudbinu Ivana Stambolića, vrlo sugestivno

prezentirala prirodu i anatomiju jednog zločinačkog vremena. Njena knjiga »Korijen zla«, inače, napisana je pod motom Stambolićevih riječi izgovorenih 17. lipnja 2000. godine, malo više od dva mjeseca prije nego što će ga Miloševićevi eskadroni smrti likvidirati i baciti u jamu:

»Ovdje je davno poništena granica između života i smrti... A kada se ta granica jednom prijeđe, granice više nema.«

Proročanski, kakvi vremenom postaju ljudi koji su za sobom vukli težak teret trauma, nepravdi i tragedije, Stambolić je – prkoseći opasnostima, svijestan da se od zla teško može pobjeći, ali mu se bar može suprotstaviti – ispisao je posljednje poglavlje svoje ranije objavljene knjige »Put u bespuće«. Njome je srpski nacionalizam označio kao osnovni korijen zla, njegovo inicijalno leglo. Taj njegov završni političko - oporbeni angažman, nakon petogodišnje uporne šutnje i postosmaškog progonstva, bit će, u stvari, podloga za izricanje smrtnih presude. Odstranit će ga – po drugi put od 1987., surovije no ikad, poput razjarene divlje životinje koja čereći svoju žrtvu – one iste sile mraka i smrti koje su nakon monstruozne 8. prevratničke, sjednice i Stambolića i Srbiju i njene susjede bacile u agoniju i neviđenu tragediju.

Stambolić je za njih – iako relativno usamljen i uz neskrivenu rezerviranost lidera srpskih nacional(ističkih)nih oporbenih stranaka prema »reprezentima komunističke ideologije« – bio veća prijetnja od same oporbe. Ne samo zato što je bio siguran, što je, za razliku od većine Miloševićevih protivnika, znao

prepoznati ono što drugi ili nisu mogli ili nisu htjeli (nacionalizam), suštinu zla koje je nacional-socijalizam izazvao, već i zbog toga što je je izuzetno dobro poznao pravu prirodu svojih dželata. Te iste, 2000-te godine, kada se samo naslućivalo da bi Stambolić mogao izići Miloševiću ponovo na megdan (iako on to nikad javno nije potvrdio), ovog puta bez uzmičanja i defanzivnosti poput 87., glavni ideolog, burevjesnik naših nesreća, drugarica sa »cvijetom u kosi«, ispisivala je, sada ne više političku, već smrtnu presudu:

»Nije nam glavna opasnost oporba. Lako ćemo s njom. Najveća prijetnja dolazi nam od povampirenih snaga Osme sjednice za koje smo mislili da su poražene.«

Tako je govorila Mira Marković na sjednici Glavnog odbora JUL, neposredno pred rujanske izbore i prije nego što će plaćene ubojice u službenim državnim uniformama ispuniti nalog. Ivan Stambolić je završio u jami sa krečom, s neispisanom, ali prepoznatljivom porukom da suvremenu, demo-kratsku i tolerantnu ideju i ljude koji ih pokreću i time postaju prijetnja za vladajuću imperiju zla, treba što dublje zakopati, sagorjeti kako od njih ništa ne bi ostalo i kako ne bi uskrsnuli. Vjerovali su tvorci i kreatori ovog dugotrajnog i permanentnog zločina da su vječni, neprikosnoveni, faraoni kojima je sve od boga dozvoljeno, gospodari života i smrti. Taj pomračen um nije mario za narode, ni za države, još manje za pojedince. Njemu su tuđi životi bili samo fleke na odijelu ili haljini koje je valjalo na svaki način ukloniti.

Pogodnosti za poljoprivrednike

Spektar poticaja u ovoj godini

Vinova loza, šljiva, soja, suncokret i duhan uz potporu države

Piše: Antun Skenderović

Pred sam kraj prošle godine u »Službenom glasniku« Republike Srbije br. 91, od 27.12.2002., objavljen je »paket« uredbi o korištenju poticajnih sredstava u poljoprivredi.

Za podizanje zasada vinove loze odobreno je 100.000 dinara po hektaru, a uredbom je propisano u kojim vinogradarskim reonima i za koje sorte loze se odobravaju sredstva, dok je najmanja površina u ovom programu 0,3 hektara.

Za podizanje zasada šljiva odobrava se 40.000 dinara po hektaru za pojedine sorte šljiva i za neka područja, ali samo za površine veće od 0,5 hektara i s najmanje 400 stabala po hektaru. Što se šljiva tiče postoji još jedan uvjet, a to je da se radi o sadnicama bez virusnih oboljenja. Zbog toga je uputno sadnice kupovati u onim registriranim rasadnicima koji mogu na osnovu posebnih pretraga potvrditi odsustvo virusnih oboljenja.

Za proizvodnju soje odobrava se 4.000 dinara po hektaru, za najmanji ostvareni prinos od 2,2 tone po hektaru.

Proizvodnjom suncokreta također se

može steći premija od 4.000 dinara po hektaru, ukoliko je najmanji ostvareni prinos 2 tone po hektaru. Premija za proizvodnju suncokreta ostvaruje se preko uljara.

Za proizvodnju duhana u listu odobrava se premija od 40.000 dinara po hektaru.

Proizvodnjom šećerne repe može se ostvariti premija u visini 12.300 dinara po hektaru, ukoliko je prinos najmanje 38 tona po hektaru. Ove premije se ostvaruju preko određenih šećerana.

U »Službenom glasniku« objavljene su i druge uredbi koje su u svezi s poljoprivredom. To je Uredba o utvrđivanju programa rada na zaštiti, korištenju i uređenju poljoprivrednog zemljišta u ovoj godini i program izvođenja radova u svezi s time. Nadalje, objavljena je i Uredba o korištenju sredstava za kalcifikaciju, Uredba o utvrđivanju programa razvoja i unapređenja stočarstva te program provođenja ovih uredbi, zatim Uredba o regresu za priplodnu stoku i premije za mlijeko i Uredba o korištenju sredstava za proširenje posjeda. Predviđeno je da se, ukoliko kupac udovoljava propisanim uvjetima, omogući bespovratno dobivanje jedne trećine vrijednosti kupljenog poljoprivrednog zemljišta.

Međutim, iako je i do sada bilo raznih poticaja i premija, smatram da se iz ove grupe propisa može zaključiti, ili barem naslutiti, dugoročnija agrarna politika vlade. Smatram da je cilj ovih mjera postupno prilagođavanje našeg agrara uvjetima poljoprivredne proizvodnje u Europskoj uniji.

Bez obzira na to hoćemo li se i kada priključiti EU, moramo se privikavati na odnose u proizvodnji i prometu roba koje nameće tržišno gospodarstvo. Jer, opredjeljenje za tržišno gospodarstvo u našem društvu, čini mi se, nije upitno.

U tržišnoj privredi je proizvod, roba, samo ono što se može prodati, naravno kada se roba plati. Ako dođe do veće ponude od potražnje, cijene padaju ispod pune cijene koštanja proizvoda i proizvođač gubi. Danas treba znanja i mudrosti i odabrati onu vrstu proizvodnje koja će dugoročno imati prođu na tržištu. Prošla su ona vremena, kada je problem proizvođača bio samo proizvodnja, kada je država bila dužna sve otkupiti.



Zbog specifične društvene uloge poljoprivrede država mora imati dugoročnu strategiju njenog razvitka. Pitanje opstanka ili pada vlade ovisi o tome koliko učinkovito koristi razne instrumente u realizaciji usvojene strategije.

Jedan od nezaobilaznih činitelja u provođenju agrarne politike je seljak, privatni proizvođač. Nakon provođenja privatizacije, koja je u tijeku, privatni sektor će u poljoprivredi još više prevladati nad društvenim i državnim. Na njega se neće moći izravno utjecati političkim pritiscima kao što se to moglo do sada na velike kombinete u poljoprivredi i prehrambenoj industriji. Ostaje, dakle, privatni pro-izvođač kao glavni partner državi.

Ovakav, neorganizirani seljak, proizvodi robu svaki na svoj način. Provođenjem gnojide, zaštitu bilja, domaćih životinja i druge tehnološke postupke kako najbolje zna i umije. Ukoliko malo karikiramo sliku, dobivamo toliko iste vrste robe raznih kvaliteta koliko je proizvođača. A u tržišnoj privredi konkurentna je ona roba koja dolazi na tržište u velikim količinama, iste kvalitete, proizvedena istom tehnologijom, čiju kvalitetu i zdravstvenu ispravnost garantira mjerodavna ustanova. Reći ćete – to je teško postići u poljoprivredi. Teško je – nama u tranzicijskim zemljama – ali je moguće. Nema nam druge. U zemljama s razvijenom tržišnom privredom to se postiže udruživanjem poljoprivrednih proizvođača određenog proizvoda.

Pharmacia

Apoteka

Trg žrtava fašizma

24000 Subotica

Telefon: 024/551-760

Dujo Runje, novi predsjednik Hrvatskog akademskog društva

Bit ćemo ravnopravni

*Mislim da je najveći problem hrvatske zajednice - hrvatska zajednica * Nitko se ne usuđuje toliko rušiti, nitko nije kadar toliko remetiti hrvatsku zajednicu, koliko smo to u stanju sami mi*

Intervju vodio: Robert G. Tilly



Dujo Runje, diplomirani pravnik i pedagog, izabran je minule subote za novog predsjednika Hrvatskog akademskog društva (HAD). To, kao i činjenica da je godinama aktivni i uspješni djelatnik na polju prosvjete i odgoja, bio je dostatan razlog za iscrpni razgovor s njim.

HR: Koliko je HAD, kao institucija, objektivno u situaciji da utječe na zbivanja unutar hrvatske zajednice u Vojvodini, kao i na njen položaj i status u odnosu na neposredno okruženje?

Hrvatsko akademsko društvo broji blizu dvije stotine članova. To su akademski građani iz Vojvodine, Srbije i Crne Gore, sa svih prostora bivše Jugoslavije i šire, iz inozemstva, koji imaju dostatnu intelektualnu snagu da budu objektivni promatrači i komentatori svijeta oko sebe, kako bi Latini rekli, sine era et studio. Mogu, dakle, dati pravu percepciju i reference glede svih refleksija stvari i stanja u zemlji u kojoj živimo i djelujemo. Možda se hrvatski intelektualci nisu uvijek pravovremeno oglašavali o svim pitanjima bitnim za hrvatsku zajednicu u regiji i uopće, po svijetu, no, osobno mislim, da iako nismo politička udruga, stvarnost se nas i te kako tiče. Sve je politika, i u tom pogledu, HAD mora biti čak i ispred drugih, jer je tu sažeta intelektualna elita naroda, te se HAD mora oglašavati o svim bitnim pitanjima u svezi s našim življem. Ali, i za ostale. Jer, ako nema demokracije za cjelokupno građan-stvo, nema ga ni za našu zajednicu. HAD je jedan rasadnik, koji inkorporira razne druge institucije, udruge hrvatske provijencije, i ne samo njih, te mora pravodobno reagirati na sve impulse društva oko sebe. I ja mislim da će sve više biti takovih pitanja oko kojih ćemo se mi pitati i oglašavati. Naravno, skakanje u prazan hod ne

ide bez rizika, ali ja to i očekujem od HAD-a kao skupine hrvatskih intelektualaca i znanstvenika.

HR: Kakav je, po vašem mišljenju, položaj hrvatske zajednice u SCG?

Mislim da je najveći problem hrvatske zajednice - hrvatska zajednica. Nitko se ne usuđuje toliko rušiti, nitko nije kadar toliko remetiti hrvatsku zajednicu, koliko smo to u stanju sami mi. Kao što je to slučaj u drugim nacionalnim zajednicama, i mi smo razdijeljeni, podijeljeni. Suprotstavljeni smo i morali bismo naći neka zajednička načela i odluke neke skupne bismo morali donijeti, bez obzira na razlike u gledištima, koje su u interesu cijele zajednice. Sve ostale stvari su nijanse i one variraju od udruge do organizacije, koje su njihova stvar i domena. To je sasvim legitimno i logično. No, u nekim stvarima koje su bitne za funkcioniranje hrvatske zajednice ne smije biti raskola, netrepeljivosti, nedoumica. Sve stvari što su značajne, tu sve institucije i udruge mogu i trebaju naći skupna načela i pogotovu ako se ima u vidu, da se mi ne sukobljavamo oko programskih načela. Tu se prije svega radi o nekoj našoj istini, našoj pravdi, našem pravu, pa pretpostavljam da bi ta prava, da tu ne postoje i neka imena, apsolutno bila prihvatljiva i za druge institucije i organizacije. Da, sigurno bi bila relevantna... Pa, kako se to dešava i u gotovo svim drugim, ma u svim drugim zajednicama, udrugama, institucijama, ja osobno mislim da se tu radi o neakom, jednostavno rečeno, dječjim bolestima, koje se imaju preležati, apsolvirati. Mislim da smo zreliji, za to neko dovršeno nadanje boljemu: upravo je to formiranje Hrvatskoga nacionalnoga vijeća, htjeli mi to ili ne, legitimne, legalne institucije, koja bi trebala predstavljati i upraviti hrvatsku nacionalnu zajednicu u

Prošao sve faze

Dujo Runje je rodom iz Karakašica, kod Splita. Osnovnu i srednju školu završio je u rodnoj Hrvatskoj, fakultetsko obrazovanje stjecao je u Srbiji - pedagogiju je završio na beogradskom Filozofskom fakultetu, a pravo u Kragujevcu i Novom Sadu. Prešao je sve razvojne faze pedagoga: od vaspitača do direktora subotičke »Naše radosti«. Trenutno je ovaj diplomirani pravnik i pedagog, koordinator stručnog tima ove ustanove i član tima za opću reformu školstva u Srbiji.

odnosima spram domicilne ali i matične države, jednako. S koliko će to uspjeha raditi, ovisi o svima nama. Mislim da je dobijena jedna zadaća koja je dosad izbjegavana, i mislim da je do sada svaka institucija izbjegavala, ili nije mogla, ili nije htjela da se uhvati u koštac s nedaćama koje se isprečavaju pred našom zajednicom. Sada postoji to tijelo koje artikulira naše interese. Bila je konstantno prisutna ta suboticocentričnost. Sve se zbivalo u Subotici, iz rakursa, ili diskursa Subotice, kako vam drago, sve je odavde promatrano. Mnoge stvari su zanemarene, i mnoge značajne, usudio bih se zamijetiti. Zato su mnoge stvari neznane, eto, što se, primjerice, zbivalo u Srijemu, a nekmoli, što se događa u Crnoj Gori...

HR: Eto, sada u Kotoru, primjerice...

Jest. Zato se imaju pitati uvijek ljudi koji tamo žive i rade. Meni je drago da je HNV predstavljen reprezentativno i po teritorijalnom principu. Tako da ljudi mogu i imaju da iznesu svoje prijedloge, tako da HNV, koji je tijelo što ih reprezentira može odlučiti što je to od prvotnoga značaja, koji su to zadaci što imaju biti u prvome planu, a što može malo pričekati. I da se treba i uspijeva argumentirati radi čega jedan problem ima prednost nad inima. Tako se, jednako, ima odlučiti što će biti dugoročni, a što kratkoročni ciljevi.

HR: Prije dva tjedna u Beogradu je, nakon anonimne prijetnje, nestao profesor Kemijskog fakulteta, Predrag Polić, a takva je prijetnja upućena i profesoru Aljoši Mimici. Obojica su Hrvati. Smatrate li da je atmosfera u Srbiji bitnije drugačija od vremena kada su Hrvati nepriznavani kao narod, kada su otpušteni s posla, a u nekim sredina-

ma i protjerivani?

Uza sve formalno, pravno, demokracija je proces. Uza sve što imamo nakon glasovitoga petoga listopada dvijetisućite, demokracija je proces, e, to valja razumijeti. Tu treba imati u vidu Zakon o zaštiti nacionalnih manjina i sva prava što uza to idu. Znači, stvari koje su prije dvije-tri godine bile nemoguće, sada su moguće, prihvatljive i shvatljive za sve građane Subotice i Vojvodine, i bivše Jugoslavije i šire, razumijete već... Eto, službena uporaba jezika, uzimimo nju za primjer, mnogo se odmaklo... Imate primjere ustrašivanja, otmica, ucjena, to je bilo stanje što nas je dugi niz godina strašilo, nazadovalo, desetljeće, više...Ja, ipak, vjerujem, imam optimizma, mislim da ako čovjek nema optimizma, počinje mrijeti, dakle, gotovo sam siguran da će nakon ovih odluka Vlade Srbije, koja se, nadam se, upustila u krajnji obračun s kriminalcima svih rasa i boja, znači, ne po sistemu »danas nam trebaju, sutra ne«, svatko od nas naći će svoje mjesto koje mu pripada, mi, naravno u svemu tomu, i da ćemo u smjeru svega ovoga novoga naći put u smislu afiniteta k različenosti, drugomu, koji je, u biti, isti što ste i vi. U gradovima poput Beograda, milijunskim, to nisu nemoguće stvari. Mislim da će te ljude pronaći, da će hrvatska zajednica poručiti svim relevantnim institucijama, udrugama, da se itekako ima pitati za sve... Naći počinioce, jer u Srbiji, u Crnoj Gori, u Europi, uopće, strah je taj koji tjera na zlo, animozitet. Uzmite spram hrvatske zajednice, bio je inicijalna kapisla, taj se strah odagnava, neke su klice ostale, ali, uvjeravam vas, biti ćemo ravnopravni građani, sa svim odgovarajućim pravima. Nije dobro ako čovjek zarad nacije samo izručuje svoje rezultate, ne, to nije dostatno, nećemo vrijeme koje izručuje ljude samo zarad toga što su Hrvati, Englezi, Francuzi, Rusi, ili, eto, baš, Amerikanci, Iranci...

HR: Jeste li zadovoljni zastupljenošću Hrvata u političkim i državnim organima i institucijama u Srbiji?

O tomu se nije vodilo računa kada je bilo vrijeme. Ne, nismo zadovoljni. Mislim da, eto, podimo od Subotice, malo, premalo ima Hrvata po sudovima, po policiji, po vojsci, po svim nekada zatvorenim tijelima, za Hrvate, dakako. Rijedak je bio slučaj da se tko od naših ljudi nalazio blizu centara odlučivanja, nikada, gotovo. Mislim da se treba tražiti, glede Subotice, glede Pokrajine, u svezi s Republikom



manje, učešće naših ljudi... Imamo ljude koji mogu puniti resurse gradske, pokrajinske, republičke, savezne, samo treba dobra volja da nas pozovu.

HR: Kako je HAD prostorno raspoređen? Gdje sve ima svoje članove?

HAD ima veliku disperziju, Subotica je nekako gro svega, to je, može biti normalno...Ali, pravodobno mi smo informirani odasvud, od Kotora do Tavankuta...Mi moramo imati kontakata diljem Vojvodine, Srbije, Crne Gore, što se god dešava diljem svijeta gdje naši žive. Moramo dokazati i pokazati kako Hrvati mogu i umiju više no što se trenutno misli.

HR: Što je s onim Hrvatima u Srbiji, intelektualcima, stručnjacima u različitim oblastima, koji se nisu angažirali u »hrvatskoj stvari«, koji se do sada nisu isticali, u, pejorativno rečeno(j), »hrvatskoj priči«... Eto, recimo, samo u Beogradu ima preko deset tisuća popisanih Hrvata.

Beograd je milijunski grad, logično je da se tamo ljudi izgube. Deset tisuća jest respektibilan broj, ali kada vi to raspodijelite na milijun i pol, to baš i nije tako



puno. Znae, mi nikada nismo njegovali neke centre, gdje bi se ljudi okupljali, te bi to bilo kudikamo drugačije no minulih ljeta... Imajući u vidu da se mnogi nisu željeli stranački opredjeljivati, tijekom godina, iz raznoraznih razloga, nije bilo, kako bih vam rekao, profila kojega bi oni htjeli, onda se pojavi jedan HAD, koji je sigurniji teren, koji je mjesto gdje jedan hrvatski intelektualac smije koračati, a nije kao u politici, primjerice, gdje važi dogovor jedno vrijeme, a dvije tri, iz ko zna koga razloga više ne važi, e, tu mi tražimo svoje mjesto, I tu smo ga našli. Ovo je strateški jasnija situacija, čovjek mora reći da je Hrvat, jednostavno, to je granica s kojom se dalje on ne želi igrati, shvaćate, to je minimalna tolerancija, ili smo možda mi sukrovci što HAD nema više i većma članstva...Ne znam. Iz Beograda je već potekla neka inicijativa, jest, potekla, valjalo bi na ma koji način okupiti sve koji bi htjeli ovako ili onako raditi u okviru hrvatske nacionalne udruge. Do sada je bilo dostatno da neko bude član HAD, da mu prišiju etiketu »ustašoidnosti«, »fašizma« i slično, no nije u tomu bit, suština je u tome da ono što je drugome strano, drugačije, da je sada, to, ipak, drugačije, i da će veći broj građana participirati oko okupljanja podružnica u Novome Sadu, Beogradu, da će veći broj naših ljudi shvatiti gdje im je mjesto. I imali bi, sa ili bez vizure našega otklona. Tu vizuru će imati ili u Somboru, ili u Sonti, ili, što ja znam gdje, a mi ćemo pomoći kakovim drugim sredstvima. Nama je u interesu da svi znastveni

skupovi glede nas budu više puta obnovljeni, tu, u Novomu Sadu, Slankamenu, ma svugdje, gdje smo god imali kontakata, dolazili su ljudi iz Zagreba, iz Bosne i Hercegovine, iz Srbije, iz Boke, i očekujem da će naši izgubljeni, da kažem, intelektualci, da se nađu, i nađu svoje mjesto u svemu ovome o čemu vam pričam. Znae, to su *intelektualci par excellence*, koji predstavljaju ime u svijetu, ne samo u nas, i to jest velika stvar. Oni moraju krenuti funkcionirati u okviru podružnica, u okviru svojih radnih grupa, i to sve ima štimati... To jest sporadičan broj nas u HAD-u, ali to ne mora biti (z)broj naših poštovalaca, mi ćemo se morati spuštati u bazu, čuti sve i sve eksploatirati za dobrobit. Potrebno je ljudima reći – Daj, sad ste defanzivci, daj sada napadamo. Mi ćemo naša prava zagarantirana, osvojena demokratski, braniti u mjesnim zajednicama, na svim regularnim mjestima, na sve regularne načine...

HR: Što hrvatski intelektualci mogu uraditi da se prevaziđu razlike unutar hrvatske zajednice, mislim tu, konkretno, na onu najveću podjelu, na Hrvate i Bunjevce?

Znam na što mislite, to je, vidite, jedan proces. Vrlo je opasno etiketiranje i limitiranje, posebice, onih što se odazivaju na taj pojam Bunjevaca. Ne možemo mi sad skakati na one koji se u ovaj tren na taj i taj način deklariraju. Ipak smo mi dugo godina živjeli pod jednim plaštom, da su se razlike, umjesto da se njeguju, rješavale raznim uravnilovkama, bratstvo jedinstvo, što ja znam. Strah je ušao u sve kosti i sve spore, ne smijemo biti različiti, moramo svi biti isti, okupljeni pod ovim ili onim stijegom, barjakom, idejom, znate, sve se to osjeća i osjećat će se još dugo. Ja sam to osobno vidio, proživio obilazeći naša naselja, lobirajući za školstvo na hrvatskome jeziku. Ako se takove stvari dešavaju u jednome Tavankutu, gdje mi imamo srazmerice veliki dio hrvatske populacije, onda vi možete misliti što se na nekome drugome mjestu događa. Onda znate, imate tu te populističke priče, sada nije popularno razdvajanje, pa opet stara priča o tomu da smo svi mi isti, jedno. A upravo nas je plašt, stega bratstva i jedinstva naterala u svo ovo beznađe i zlo, jednim dijelom zbog tih netočnih takozvanih vječnih istina, znate... Mi smo od rođenja već različiti, po boji kose, očiju, tena, govoru, odlikama, nemojmo to sve brisati, cijenimo razlike. Njeguimo ih.

Po znanju, po imanju, ako hoćete smo različiti. Ne smije se to zanemarivati, apstrahirati. Mislim da je različnost naš jak argument, vi to lijepo vidite u našoj Subotici. Ovo je bogatstvo, jedan plus više, jedan minus manje. Sada nam se prodaje neka priča kao, tobože, mi ističemo različitosti koje su nepotrebne, neka krizna žarišta stvaramo, što ja znam. To je apsolutno jedna floskula, to ne stoji, to je netočno, to nam se inputira, i tu se onda i u narodu stvaraju određeni animoziteti. Potrebno je vrijeme za to pitanje – Bunjevci, Hrvati, to je stvar znanstvene razine, a na toj je razini sve jasno, ali ne treba sada to ljudima kačiti o nos. Ništa tu, u biti, faktički nije sporno. Ali bilo, ne bilo sporno, potrebno je vrijeme, i dajmo ići suptilno, ne rasipaj-mo energiju na antagonizme, nego dajmo se u boj za sjedinjavanje ideja, zdravih protoka misli, komunikacije. Kažimo povijesne činjenice narodu, argumente, i bavimo se svojim poslovima, HAD svojim, onaj svojim, ini svojim, i tako.

HR: Vi ste, osobno, bili veoma angažirani na uvođenju nastave na hrvatskome jeziku. Koliko ste zadovoljni prvom godinom rada u razredima s hrvatskim nastavnim jezikom i, na koncu, kakvo je, po Vašim saznanjima interesiranje za upis djece u hrvatske razrede za nadolazeću školsku godinu?

To što je to uopće krenulo je već povijesna činjenica, mada to može djelovati kao mali broj. S obzirom da smo mi od ranije najnovija novonastala manjina, ja sam zadovoljan ostvarivanjem prava našega naroda na školovanje na materinjem jeziku. Ipak, glede broja svih Hrvata, to je marginalan broj što je dosegnut. Ja ne mislim da tu nešto ima Republika Srbija, ona je blagonaklona, domicilna država nas jako cijeni i poštuje, no, mi smo kao zajednica kasno počeli, mogli smo mi sve zakone donijeti mnogo ranije, a ne mjesec prije upisa u naše škole. Ništa ne nastaje samo od sebe, nema pomoći do samopomoći. Ti su svi planovi i programi kasno početi, znači bilo je mnogo našega čeka-nja, nesinhroniziranosti naših udruuga. Ako svi ne damo svoj doprinos, neće se ni ove godine dostatno naše djece upisati u razrede. To je do nas, samo do nas. Tu ste nam vi od velike pomoći, ljudi moraju biti informirani. Polovica se boji, polovica ne znaju svoja osnovna prava... Treba informirati ljude, upućivati ih na izvore znanja, educirati. To je naš, vaš, posao, dužnost.

Predsjednik DSHV mr. Bela Tonković o sukobu u stranci

Neka komisija odluči

Lider DSHV odgovarao na kritike koje su došle do javnosti, tražio formiranje anketnog odbora koji će provjeriti utemeljenost optužbi, te izvanrednu izbornu skupštinu

Piše: Nikola Perušić

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *mr. Bela Tonković* u utorak je sazvao konferenciju za tisak na kojoj se osvrnuo na pisanje medija, te je odgovorio na kritike plasirane iz subotičke podružnice DSHV. Podsjetio je kako su optužbe počele time da je preko računa njegove supruge doznačen novac za DSHV, ali da se ova optužba raspršila nakon što je zbog klevete podnio tužbu protiv *Blaška Temunovića*.

»Poslije toga su se pojavljivale razne optužbe i zaključci koji niti meni, niti predsjedništvu nisu predati, kao niti zahtjev za izvanrednom skupštinom. Sve su te rasprave nerijetko u stilu crvenih brigada *Mao Ce Tungove* kulturne revolucije, gdje jedan aktivista ustane, istrese svoj napad, a onda njegovi istomišljenici uvjeravaju prije svega sami sebe u opravdanost tih napada. Od silnih razloga i zaključaka jedva je što ostalo, jer su vremenom i sami uvidjeli njihovu neosnovanost, pa su otišli u ropotarnicu zvanu spletku«, rekao je Tonković.

REAGIRANJE - U izjavi za prošli broj »Hrvatske riječi« *Lazo Vojnić Hajduk* je rekao da se Tonković 1996. godine obračunao sa svojim neistomišljenicima, te da se lider DSHV ponašao bahato, na što Tonković odgovara kako su Vojnić Hajduka iz članstva isključili organi DSHV zbog štetnog djelovanja u DSHV, te da je politička karijera Vojnić Hajduka nakon isključivanja iz DSHV i njegovo ponašanje u pripremi osnutka Hrvatskog nacionalnog vijeća pokazala tko se apsolutistički i bahato ponaša.

U istom je članku predsjednik subotičke podružnice DSHV *Martin Bačić* iznio niz optužbi na račun Tonkovićevog vođenja stranke.

»Ja ga pitam na osnovu čega on tvrdi da nam je u Srijemu i Somboru opao rejting, kad već odavno nije bilo nikakvih istraživanja. Čak i da je bilo, na osnovu čega on to meni pripisuje? Na osnovu

čega on tvrdi da sam u nekorektnim odnosima s Veleposlanstvom i Konzulatom Republike Hrvatske, kad sam sudjelovao i sudjelujem u radu svih radnih grupa koje su sazivane, između ostalog i u radnoj grupi koja priprema sporazum o međusobnoj zaštiti nacionalnih manjina između SCG i RH. Na osnovu čega on to tvrdi kad imamo aktivnu suradnju sa Generalnim konzulatom u okviru regionalne suradnje Dunav-Drava-Sava, kad je posjet ministra vanjskih poslova *Tonina Picule* protekao u najboljem redu, kada se nisu na mene požalili ni konzulat ni veleposlanstvo? Ne stoji niti optužba da sam zapostavio stranku i članstvo. Otkako sam dopredsjednik SO Subotica češće posjećujem podružnice i mjesne organizacije« - rekao je na konferenciji za tisak Tonković.

ZA ODBOR I IZBORE - Predsjednik DSHV-a također je dodao kako nema prepreka da se zakaže izvanredna izborna skupština, ali onda kada se bude mogla održati skupština koja će moći normalno funkcionirati, te da je potrebno da se izabere novo rukovodstvo koje će moći raditi bez ovakvih opterećenja, ali da to treba uraditi i na drugim razinama.

»U svakoj demokratskoj instituciji se u slučajevima optužbi ustanovljava interna komisija koja ispituje navode, i pitam se zašto ne pristaju na osnivanje anketne komisije koja bi to sve ispitala, a to i ja tražim«, kaže Tonković i dodaje: »Mene zanima zašto se to pojavljuje sada, kada se ostvaruju svi ciljevi koje je DSHV postavio od samog svog početka. Prošle godine je uveden hrvatski kao službeni jezik u Vojvodini, osnovana je NIU »Hrvatska riječ«, imamo vrlo dobre, partnerske odnose sa državnim organima, sudjelujemo u radu radne grupe koja radi na tekstu sporazuma o zaštiti manjina u SCG i RH, sudjelovali smo vrlo aktivno i u stvaranju zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina, zakonu o lokalnoj samoupravi gdje će manjine biti proporcionalno zastupljene, nastojimo stvoriti pretpostavke da u novi izborni zakon uđe i odredba o izravnom parlamentarnom mandatu za manjine i sad, kad se svi naši ciljevi da se integriramo u društvo, bez da se asimiliramo i da u tom društvu možemo sudjelovati i živjeti i kao građani i na specifičnim područjima kao pripadnici nacionalnih manjina, odjedanput se govori o zapostavljanju rada stranke...« ■

Subotička podružnica DSHV-a zahtijeva

Utvrđiti datum skupštine

Medijima su dostavljeni zaključci Odbora subotičke podružnice DSHV, koje je potpisao njen dopredsjednik *Martin Bačić*, u kojima se pored već poznatih kritika, najoštrije osuđuje izjava potpredsjednika stranke *Slavena Dulića* da ova grupa »ulazi u zonu falsifikata« te da »ilegalno pokušava postići ono što se legalno ne može« jer navode da postoji pravomoćna odluka vijeća o sazivanju izvanredne skupštine.

Subotička podružnica ukazuje da je Vijeće stranke zatražilo sazivanje izvanredne skupštine, te da je ono nakon skupštine najvažniji organ rukovođenja, a

da predsjedništvo samo treba izvršavati odluke vijeća. Od predsjednika stranke *Bele Tonkovića* traži se da sazove predsjedništvo kako bi se odredio novi datum izvanredne skupštine, te da se ne može raspravljati hoće li biti skupštine ili ne, nego samo kada će je biti, a da je podružnica ostavila rok od osam dana (do jučer) da se odredi rok održavanja izvanredne skupštine, jer se samo na taj način može riješiti ova situacija. Subotička podružnica želi raspraviti i ispunjava li petrovaradinska podružnica uopće uvjete za jednu podružnicu nakon prisilnog iseljavanja Hrvata iz Srijema.

Sonta, između Dunava i kanala DTD

Svadba i vino pomirili Šokce

Piše: Ivan Andrašić

Sonta je naselje od oko pet i pol tisuća žitelja, većinom Hrvata-Šokaca, smješteno južno od Sombora, velikog atara, omeđenog s jedne strane Dunavom, a s druge kanalom Dunav - Tisa - Dunav. Žitelji Sonte su vrijedni ljudi, otvorena srca i široke duše, uvijek spremni pomoći drugima, puno puta i na svoju štetu. Osnovna djelatnost Sončana je poljodjelstvo, a u odnosu na veličinu mjesta obrt je nedovoljno razvijen, kao i trgovina i ugostiteljstvo. Takvo stanje je, vjerojatno, posljedica svih društvenih zbivanja tijekom posljednjeg desetljeća.

Sonta je nekada pripadala staroj Bačkoj županiji, a prvi put se spominje u XII. stoljeću. Najstarijom ispravom o Sonti smatra se dokument Bele III, iz razdoblja 1173.-1196. godine, čiji je sadržaj poznat iz prijepisa. U ispravama se Sonta pominje kao naselje TERRA ZUNO SOUCHA. Kralj Andrija II darivao je ovo naselje u posjed vitezima *Tomi Hachariasu*, kao nagradu za hrabrost. I dalje kroz povijest Sonta je često mijenjala svoje



Crkva sv. Lovre u Sonti

gospodare, zahvaljujući diobama i prodajama između 1237. i 1247. godine. Tako je i tadašnji kralj, uz suglasnost kraljice Elizabete, 1392. godine darivao Sontu budimskim Klarisama, koje su imale patronat nad sončanskom župom i redovito je pomagale. Prva crkva u Sonti sagrađena je 1718. godine, a obnovljena 1746. godine. Posvećena je sv. Lovri čije ime i danas nosi.

Početkom XX. stoljeća Sonta je imala ukupno 22.112 katastarskih jutara zemlje. Nažalost, vlasnici ove zemlje nisu bili Šokci mada su u to vrijeme činili veliku većinu pučanstva. Šokci su bili nadaleko poznati i vrijedni nadničari. Iz te sirotinje

proistekla je i šokačka narodna nošnja, kojoj se mnogi dive i danas. Sve do 1880. godine, zbog neimaštine, Šokci nisu nosili »gospocku«, tvorničku robu, nego robu iz kućne, ručne radinosti. U šokačkim kućama se tkalo, vezlo, šilo, heklalo... Izrađivale su se predivne narodne nošnje, ćilimi, ponjavke, krpice, čipke i drugo. Nošnje su se razlikovale po tome tko ih nosi: muško ili žensko, mlado ili staro, djevojke ili udane žene. S koljena na koljeno, te nošnje su u Sonti sačuvane do danas.

Sonta njeguje još jednu lijepu tradiciju u domenu kulture. To je naš »Grožđe bal«, manifestacija utemeljena 1928. godine.



Djevojčica u šokačkoj nošnji



Vlač. Željko Augustinov, župnik
Crkve sv. Lovre u Sonti

Sve manje vjernika

Kao i u drugim vojvođanskim mjestima, broj djece u Sonti bilježi negativan trend. Primjećujem da zanimanje za vjeru opada i kod roditelja, kojih je sve manje u crkvi. Danas imamo oko 150 polaznika vjeronauka, bez učenika 7. i 8. razreda, gdje nema nijednog. Od dolaska nove vlasti poboljšala nam se sigurnosna situacija. Sada postoji neophodna suradnja s civilnim vlastima u koje ljudi polagano vraćaju izgubljeno povjerenje. Jedino sam pomalo razočaran presporim uspostavljanjem pokidanih veza s Hrvatskom.

Utemeljitelj je, prema predanju, bio tadašnji seoski učitelj Janko Knežević. Sonta je bilo selo s puno vinograda, a Sončani ljubitelji dobre kapljice, pod čijim utjecajem se događalo dosta incidenata, osobito između žitelja sjevernog i južnog dijela sela, Valpovčana i Kranjaca. Stradale su tu mnoge glave, zubi, a ponekad je i »brica proradila«. Učitelj Janko se dosjetio jadu i predložio ratobornim seljanima da organiziraju tobožnju svadbu, uz uvjet da mlada bude iz sjevernog, a mladoženja iz južnog dijela sela. Svadbena bi povorka obišla cijelo selo uz plesanje i pjevanje sokacima, te na koncu bilo bi »vjenčanje« kneza i kneginje



Zvonko Tadijan, diplomirani biolog,
predsjednik Savjeta MZ Sonta,

Bolja sigurnosna situacija u selu

Novi Savjet MZ Sonta dolaskom na vlast koncem 2000. godine zatekao je katastrofalno stanje. Kasa je bila prazna, a veliki dugovi prema izvođaču radova na uvođenju telefona, poduzeću »Instel«. Općina nam je počela redovito prebacivati pripadajuća sredstva, a uspjeli

smo uvesti red u uplatu mjesnog samodoprinosu. Značajna sredstva su namaknuta od Sončana uposlenih u inozemstvu. Potom su vraćeni dugovi »Instelu« a značajna su sredstva izdvojena i za sređivanje vodovoda. Popravljen je krov Doma kulture, sređena je unutrašnjost, kupljena računala za rad zajedničkih službi, a dva su poklonjena i ovdašnjoj osnovnoj školi. Generalno je sređena deponija smeća, uredno održavamo uličnu rasvjetu... Značajna sredstva smo investirali u objekte i opremu koji će pospješiti rad sportskih i kulturnih društava u selu. Na koncu bih želio napomenuti da je danas sigurnosna situacija u selu izuzetno dobra. Nadam se da su sve ružne stvari daleka prošlost, jer nikako ne bih želio da ponovno proživljavamo situacije iz 90-ih godina. Sada jako dobro surađujemo sa svim organima vlasti, a u svim porama je primjetna i promjena u odnosu prema nacionalnim manjinama.



Stipan Brdarić, poljoprivrednik i
zaljubljenik u nogomet

Ne želim »toviti« gubitke

Poljodjelstvo i nogomet moje su najveće životne ljubavi. I jednim i drugim bavim se od najranije mladosti. U duši sam seljak, volim zemlju i unatoč skroz nesređenom stanju u ovoj grani ne mogu dići ruke od nje. Ove sezone zasijat

ću 50 jutara soje i 10 jutara kukuruza. Najgore je to što država ne stoji iza seljaka, tako da je sasvim moguće da srljam u gubitke. Nekada sam obrađivao puno više zemlje, a imao sam i priličan broj stoke u tovu. Danas se ne usudim napuniti objekte, jer bih »tovio« samo gubitke. Moja druga ljubav je nogomet. U sončanskom »Dinamu«, u kojem sam danas trener prve momčadi, aktivno sam igrao dvadeset godina. Poslije igrčke karijere posvetio sam se suđenju. Došao sam do zvanja republičkog suca, a u međuvremenu sam »zaradio« i trenersku diplomu. Nadam se da ćemo prevazići sva ružna zbivanja u nogometu iz proteklih godina, te da ćemo mladim ljudima omogućiti uživanje u igri bez negativnih nuspojava. Isto tako, želio bih i da poljodjelstvo dođe bar na razinu iz sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća.

»Grožđe bala«. Sončani su to prihvatili, te uz izuzetak nekoliko ratnih godina, ovu tradiciju održali do danas. Trenutačno u Sonti djeluju tri kulturno umjetnička društva: najstarije je OKUD »Ivo Lola Ribar« osnovano prije 35 godina, te KPZH »Šokadija« i KPD »Roma« od prije

go-dinu i pol dana. Sonta ima i bogatu sportsku tradiciju. Ranijih godina djelovali su ženski i muški rukometni klub, koji su stjecajem nepovoljnih okolnosti ugašeni, a NK »Dinamo« je uspio opstati i danas se natječe u Područnoj ligi Sombor.

Izborna Skupština HAD-a

Dujo Runje predsjednik

SUBOTICA – U subotu 29. ožujka, u velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, u Subotici, održana je redovita izborna skupština Hrvatskog akademskog društva (HAD). Osim izvješća dosadašnjega predsjednika HAD-a, *mr. Josipa Ivanovića*, o radu u minulome razdoblju, te planova budućega predsjednika za dolazeće razdoblje, dnevnim je redom obuhvaćeno i usvajanje izmjena i dopuna Statuta Hrvatskog akademskoga društva, te raspra o Povelji ljudskih i manjinskih prava i građanskih sloboda. Na prijedlog Upravnog odbora za novoga predsjednika HAD-a izabran je dosadašnji dopredsjednik, profesor *Dujo Runje*, a za potpredsjednika *Zlatko Šram*, diplomirani sociolog i filozof i za tajnicu *Katarina Čeliković*. U raspi što je uslijedila pod temom »razno«, najprije je vlč. *Josip Temunović* najavio da priprema knjigu »100 godina borbe za bunjevačko-

hrvatske škole« i zatražio pomoć od nazočnih, ali i od za to resorno zaduženih struktura pri realizaciji pomenutoga djela, kao i djelu o *Paji Kujundžiću*, te najavio znanstveni skup prigodom 130. godišnjice od njegovoga rođe-nja. Jedan od najmlađih članova društva, beogradski intelektualac i znanstveni djelatnik, Subotičanin po rođenju, *dr Meszaros Gabor*, istakao je značaj prijedloga Predsjedništva da se krene s što bržim otvaranjem podružnica HAD-a, prije svega u Beogradu (Novom Sadu, Zagrebu, inozemnoj dijaspori). *Stanka Kujundžić* je istaknula važnost obezbjeđivanja prostori-ja koje su zaslugom legata pokojnoga biskupa *Budanovića* ostale na korišćenje hrvatskomu pučanstvu (negdašnji »Amor vincit« u Harambašićevoj ulici), a koje su sada (ponovno) prazne, dok je novi dopredsjednik udruge *Zlatko Šram* zamje-rio (novome) dužnosniku HAD-a Duji



Izborna Skupština HAD-a

Runje, kako previše inzistira na budućem usmjerenju rada koje se ima voditi u kulturno-prosvjetnome smjeru, umjesto, kako je Šram podvukao – djelovanja HAD-a kao, prvenstveno, znanstveno-istraživačke orijentiranosti članova.

R. G. T.

Godišnja skupština HKPD »Matija Gubec«

RUMA – Skupština Hrvatskog kulturno – prosvjetnog društva »Matija Gubec« u Rumi održana je 30. ožujka i otpočela minutom šutnje u čast pokojnog premijera *dr. Zorana Đinđića*, te svih preminulih članova Društva između dvije skupštine. Prije početka 84. skupštinske sjednice okupljenima se predstavio najrepresntativniji dio Društva, Veliki tamburaški orkestar pod ravnanjem *Josipa Jurce*. Kao vokalni solist nastupio je Dušan Supar. Izvještaj o radu Društva te plan za predstojeće razdoblje podnio je tajnik Društva *Ivan Horvatić* koji je istaknuo kako je »Matija Gubec« organizirao te gostovao na brojnim manifestacijama u zemlji i inozemstvu, a glavne aktivnosti i u budućnosti bit će nastavak rada škole tambure, suradnja s drugim društvima,



Sa Skupštine HKPD »Matija Gubec«

završetak započetog objekta u dvorištu Društva, itd. O radu tamburaškog orkestra govorio je ravnatelj *Josip Jurca* istaknuvši kako je repertoar orkestra na zavidnoj

razini a jedan od problema je što se orkestar ne može širiti jer nema sredstava za kupovinu instrumenata. O financijskom poslovanju Društva govorio je *Miroslav Galar*, a u raspravi koja je uslijedila čuli su se prijedlozi za organiziranje proslave u povodu 250 godina od kako su se u Rumu doselile prve hrvatske obitelji. Predsjednik *Zlatko Kolarić* pozvao je članove, kojih Društvo broji 418, da se više angažiraju u svakodnevnom radu »Matije Gupca«. Skupštini su osim članova bili prisutni treći tajnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske *Stipan Medo*, predsjednik Izvršnog odbora Skupštine općine Ruma *Ninoslav Gvero*, načelnica odjela za društvene djelatno-sti SO Ruma *Vladislava Gvero* i župnik rumske župe vlč. *Boško Radijelović*.

Načelnik Sjevernobačkog okruga primio izaslanstvo HAD-a

SUBOTICA – Načelnik Sjevernobačkog okruga *Dragan Rokvić* primio je u srijedu u službenom posjetu izaslanstvo Hrvatskog akademskog društva, u kojem je bio predsjednik *Dujo Runje*, potpredsjednik *Zlatko Šram* i tajnica *Katarina Čeliković*. Čelnici HAD-a su predstavili svoje dosadašnje aktivnosti koje su pokazale kako hrvatska manjina može biti most između

domicilne i matične države, te su predstavili svoje viđenje dalje aktivnosti na uspostavljanju građanske političke kulture. Načelnik okruga je pružio svesrdnu podršku u pogledu organiziranja međunarodne konferencije HAD-a na kojoj će sudjelovati i znanstvenici, stručnjaci i političari iz Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore.

Hrvatske udruge

Ka političkoj suradnji

KOTOR – Suradnja hrvatskih društava Crne Gore uspješno se nastavlja. Sastanak Hrvatskog građanskog društva Crne Gore – Kotor i Hrvatske građanske inicijative – Tivat, održan je 18. ožujka 2003. u prostorijama HGD CG u Kotoru.

Tema sastanka bila je upoznavanje udruga sa dosadašnjim radom i tekućom problematikom kao i dogovor o zajedničkom nastupu na političkoj sceni Crne Gore. *Dalibor Burić* je prisutne upoznao s radom na programu i statutu Hrvatske



građanske inicijative u Tivtu, koji je u proceduri, i uskoro će biti dan na uvid članstvu. Predsjednik HGD CG *Tripo Schubert* istaknuo je problem angažiranja članstva u radu udruga. »Sadašnji članovi trebaju aktivno raditi na uključivanju novih članova i omasovljivanju oba Društva«, rekao je Schubert. Donijet je zaključak da se nastavi s dosadašnjim zajedničkim radom koji ima za cilj

stvaranje jedne političke opcije na razini općina Tivat, Kotor i šire, kako bi se djelovalo jedinstveno u parlamentu Crne

Gore. Prilikom ovog sastanka upriličen je i susret s predstavnicima novoo osnovanog inicijativnog odbora nove političke opcije općine Kotor. *Boško Grgurević*, *Anto Prskalo* i *Nikola Dončić* razmijenili su svoje stavove s predstavnicima HGI oko političkog organiziranja u općini Kotor i prihvatili ponudu HGI da im pomogne u radu jer već imaju određena iskustva oko formiranja stranke. Postignuta je suglasnost među udrugama i dogovoren sljedeći sastanak u Tivtu. Ispred HGI prisustvovali su skupu *Dalibor Burić*, *Marija Vučinović* i *Antun Žegura*, a ispred HGD CG *Tripo Schubert*, *Milenko Pasinović* i *Dario Musić*. Sastanku je prisustvovao i predstavnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Kotoru *Igor Grabar*.

Međunarodni incident u Vukovaru

VUKOVAR – Sedmoricu Hrvata, učenike drugog razreda Treće srednje škole u Vukovaru, pretuklo je, prema tvrdnjama učenika, dvadesetak osoba srpske nacionalnosti. Epilog su tri razbijene glave i javno otvaranje netrpeljivosti vukovarskih školaraca što postoji sve vrijeme. Ozlijeđene su dvije osobe hrvatske i jedna srpske nacionalnosti. Ravnateljica Treće srednje škole *Marija Bošnjak* rekla je kako su roditelji u razgovoru s njom iskazali puno razumijevanje prema djelatnicima škole, ali istovremeno traže istinu od sudionika i kaznu za počinitelje. O tom incidentu raspravljalo se i na Županijskom poglavarstvu na kojemu je izražena zabrinutost zbog incidenta, te su izrednici pozvani na suzdržavanje od sukoba. Kako se radi o ozbiljnoj stvari, Županijsko poglavarstvo je imenovalo Povjerenstvo koje će prikupiti informacije o spomenutom događaju. Od policije traže energično djelovanje u zaštiti djece, a od regionalne uprave i lokalne samouprave da preispitaju navodnu umiješanost i odgovornost pojedinih profesora u narečenim događajima. Ukoliko se ovakvi incidenti budu ponavljali, Koordinacija udruga nastalih u Domovinskom ratu tražit će razdvajanje učenika hrvatske i srpske nacionalnosti.

J. K.

Predstava Dramskog odjela HKUD »Vladimir Nazor«

Amateri na razini profesionalaca

SOMBOR – Predstavom, nastalom po tekstu pokojnoga subotičkog glumca *Ivice Jakovčevića*, »Albin bircuz«, amaterski glumački ansambl somborskog Hrvatskog kulturno umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, predvođen iznimno nadarenim *Antunom Kneževićem* u naslovnoj roli Albe, pokazao je kako se i amaterske udruge mogu, po kvaliteti, ravnopravno nositi s profesionalcima. Odličnom dojmu doprinijela je znalačka režija neumornoga kulturnoga djelatnika i pedagoškoga pedagoga, redateljice *Marije Šeremešić*. Ovo je treća predstava Dramskog odjela HKUD »Vladimir Nazor« (do sada igrane »Meldovanje« i »Moje tvoje«), a sve tri su sudjelovale na Danima hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu (Republika Hrvatska).

R. G. T.



Somborci u »Albinom bircuzu«

Molitvom do mira

SUBOTICA – Skupina od 75 osoba – djece, mladih i odraslih u subotu i nedjelju, 29. i 30. ožujka, propješačilo je 75 kilometara pod geslom »Molitvom i pokorom do mira«. Oni su ovu žrtvu prikazali za mir u svojoj zemlji i za mir u svijetu, protestirajući na taj način i protiv rata u Iraku. Incijator ovog 75 km dugog Križnog puta bila je skupina mladih na čelu s *Goranom Matićem*. Na hodočašće su pošli u subotu iz crkve Isusovog uskrsnuća gdje ih blagoslovio župnik

Đurđinu su hodočasnici prenoćili kod obitelji. U nedjelju ujutro zaputili su se prema crkvi sv. Marka u Starom Žedniku, a u Subotici su im postaje Križnoga puta bile crkva Marije Majke, crkva, sv. Roka i Katedrala-bazilika sv. Terezije u kojoj je bila sv. misa i završetak Križnoga puta. Sv. misu im je ondje predvodio katedralni kapelan *František Gašparovsky*. U crkvama su hodočasnike svugdje dočekali župnici i s njima molili određenu postaju Križnog puta te im podijelili blagoslov za



S križem po subotičkoj biskupiji

mons. Bela Stantić. Na svom hodočašću imali su četrnaest postaja. Postaje su bile kod križeva krajputaša, te župne crkve i kapele u mjestima kroz koja su prolazili. Tako su se u ovom hodočašću molile postaje Križnog puta u crkvi Srca Isusova u Tavankutu, u kapeli sv. Ane u Gornjem Tavankutu, zatim crkvi sv. Josipa Radnika u Đurđinu, gdje su imali sv. misu koju je predvodio župnik *mr. Lazar Ivan Krmpotić* u zajedništvu s *Franjom Ivankovićem*, tavankutskim župnikom. U

daljnji put. Na ovom jedinstvenom hodočašću dijelom su sudjelovali i svećenici *Franjo Ivanković* i *mr. Andrija Kopilović*. Hodočasnici su sa sobom naizmjenično nosili drveni križ, na kojem je utisnuta tekuća godina te inicijali OAMDG (latinski) – »Sve na veću slavu Božju«. Hodočasnici su putem molili krunicu i pjevali duhovne pjesme. Bila je i prilika za ispovijed i duhovni razgovor, a neke dijelove puta proveli su u šutnji.

A. A.

Donacija Hrvata iz Švedske

VUKOVAR – Savez hrvatskih društava iz Švedske koji okuplja 6.000 registriranih članova donirao je Dječjem vrtiću Vukovar I 10.000 eura, a KUD-u »Dunav« 5.000 eura. Donaciju je predala predsjednica Saveza *Dijana Vukušić*. U prikupljanju donacije, kako je rekla Vukušić, sudjelovali su pojedinci, udruge, katoličke misije u Švedskoj pa i političke stranke.

K.

J.

»Hrvatska riječ« u posjetu HRT-u

ZAGREB – Prošlog petka, 28. ožujka, delegacija »Hrvatske riječi«, posjetila je Hrvatsku radio televiziju. Nakon obilaska zdanja na Prisavlju predstavnike vojvođanskog političko-informativnog tjednika na hrvatskom jeziku primila je glavna i odgovorna urednica *Jasna Ulaga Valić* (na slici).



Vlada RH pomaže autohtonu dijasporu

Potpora za Hrvate izvan Hrvatske

Konstituirano je Povjerenstvo za koordinaciju potpore i financiranje programa i projekata hrvatskih manjina u susjednim i drugim zemljama i Hrvatima u BiH, kojom je predsjedavao Iвица Račan, prenosi HTV. Hrvatska Vlada će podupirati i financirati obrazovne, kulturne, znanstvene, zdravstvene i sportske projekte odabrane natječajem koji se objavljuje ovih dana, a koji će, prema prvim informacijama, biti otvoren do 5. svibnja. Predviđeno je 25 milijuna kuna za Hrvate u BiH, te 10 milijuna kuna (oko 1.300.000 Eura) za potporu projekata hrvatskih manjina u Srbiji i Crnoj Gori, Sloveniji, Makedoniji, Mađarskoj, Austriji, Italiji, Češkoj, Slovačkoj, Rumunjskoj i Bugarskoj. Utvrđeni su kriteriji, precizirani sadržaji koji će biti financirani te je utvrđena potrebna dokumentacija.

N. P.

Hrvatski svjetski kongres

Tužba protiv Petricha

Hrvatski svjetski kongres zasjedao je od 25. do 28. ožujka na Kaptolu u Zagrebu, a centralna tema ovog susreta bila je situacija u kojoj se Hrvati nalaze u Bosni i Hercegovini. Naime, ova asocijacija nevladinih udruga, na čijem čelu se već 12 godina nalazi prof. dr. *fra Šimun Šito Ćorić*, ima svog izravnog zastupnika pri Generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda kako u New Yorku, tako i u Genevi. Hrvatski političari i javni djelatnici okupljeni oko ove institucije odlučili su podići tužbu protiv visokog predstavnika međunarodne zajednice *Wolfganga Petricha* kod suda u New Yorku zbog navodnih malverzacija i postupaka kojima su Hrvati dovedeni u nezavidan položaj – saznajemo od predstavnika vojvođanskih Hrvata, predsjednika HNV-a, *mr. Josipa Ivanovića*.

Ivanović je sudionicima kongresa predstavio instituciju Hrvatskog nacionalnog vijeća, te je govorio o stanju hrvatske zajednice nakon atentata na premijera Srbije *dr. Zorana Đinđića*. Okupljene je upoznao i s prvim vojvođanskih tjednikom na hrvatskom jeziku, »Hrvatskom riječi«, što je pozdravljeno aplauzom.

Rad Hrvatskog svjetskog kongresa odvija se u dvije grupe. U prvoj su iseljeni Hrvati (politička i gospodarska emigracija), a druga grupa su autohtoni Hrvati izvan Hrvatske. Odlukom Središnjeg odbora HSK, predsjednik Odbora za autohtone Hrvate postao je *mr. Andrija Kopilović*. On je na toj funkciji naslijedio *Miju Karagića* iz Mađarske, a radit će na koordiniranju predstavnika Hrvata iz Italije, Austrije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Slovačke, Češke,



Rumunjske, Makedonije i Srbije i Crne Gore.

Josip Ivanović se tijekom boravka u Zagrebu susreo i sa visokim predstavnicima Ministarstva prosvjete i sporta sa kojima je razgovarao o obrazovanju u hrvatskim odjeljenjima u Vojvodini. Razgovaralo se o mogućnosti da ministarstvo stavi na raspolaganje jednu visoko educiranu učiteljicu radi pomoći uspostavi obrazovanja na hrvatskom jeziku u Vojvodini, kada bude dobivena diplomatska suglasnost SCG. N. P.

Hrvatski pedagozi u posjeti Hrvatskoj Suradnja s Osijekom

Članovi Inicijativnog odbora Udruge pedagoga Hrvata Vojvodine, koja je u formiranju, direktorica OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina *Ljiljana Dulić*, profesorica razredne nastave u OŠ »Ivan Milutinović«, iz Male Bosne *Sanja Dulić*, zamjenik pokrajinskog tajnika za nacionalne manjine *Slaven Dulić* i dopredsjednik SO Subotica *Bela Tonković*, boravili su proteklog tjedna u Osijeku, gdje su ih primili pročelnica odjela za društvene djelatnosti *Jasminka Novak Kovač*, te članovi gradskog poglavarstva *mr. Ante Katalinić* i *Davor Brust*. Ostvaren je korak ka suradnji sa pojedinim ustanovama grada Osijeka, od kojih se očekuje nabavka udžbenika, lektire, mapa i drugih školskih pomagala za pojedine ovdašnje škole. Ujedno, otvara se mogućnost slanja grupe



subotičkih učenika na Hrvatsko primorje prema programu sličnom onom, po kojem i učenici iz Pečuha odlaze na ekskurzije na Jadran. Planiran je i posjet ravnatelja osječkih škola i izaslanstva Mađarskog kulturnog centra, Subotici. Time se učvršćuje međuopćinska suradnja, a predstavnici udruge žele iskoristi upravo mogućnosti koje se otvaraju tim zbližavanjem. N. P.

Četiri grada iz četiri zemlje pokreću regionalnu suradnju

Internet spaja obrtnike

U Osijeku je prošli tjedan održan završni sastanak o uspostavi informacijske baze podataka obrtnika, malih i srednjih poduzeća Osijeka, Pečuha, Tuzle i Subotice. Općinu Subotica predstavljali su član Izvršnog odbora zadužen za privredu i poljoprivredu *Mirko Ostrogonac*, *Nada Bojanić* i *Zoran Vojnić Tunić*. Cilj ovog projekta je pospješiti gospodarsku suradnju ova četiri granična grada iz četiri države, sukladno međunarodnim standardima, te izvršiti analizu postojećeg stanja i utvrditi komparativne prednosti. Kao sredstvo komunikacije služit će web portal, te aplikacija za kvalitetnu bazu podataka. Računarski interface bit će na četiri jezika (hrvatskom, srpskom, mađarskom i engleskom), a portal će biti pušten u rad već 15. travnja na sajtu www.comspot.net. Općina Subotica ima spremnu kvalitetnu bazu podataka sa oko 600 obrtnika, malih i srednjih poduzeća, pa će biti potrebno, samo obnoviti neke podatke – saznajemo od urednika službene home page prezentacije općine Subotica *Zorana Vojnića Tunića*. N.

Sa brifinga u lokalnoj samopravi

Za poboljšanje prometa i etničke tolerancije

Na poziv lokalne samouprave nedavno je u Subotici boravio *Charles-Michael Fagnon*, predstavnik međunarodne korporacije Vectris, koja se bavi razvojem prometa i ulaganjima u ovoj oblasti. Razgovaralo se o mogućnostima poboljšanja javnog prometa, a u nastavku ove inicijative i druge tvrtke će se uključiti u razgovore, čiji je cilj stvaranje boljeg i efikasnijeg prometa, rekao je na redovitoj konferenciji za tisak potpredsjednik SO Subotica *Bela Tonković*. On je rekao da je subotičko izaslanstvo sudjelovalo na seminaru koji je tijekom proteklog vikenda održan u Sarajevu, u sklopu aktivnosti Građanskog pakta za stabilnost jugoistočne Europe. Bilo je riječi o načinima proširenja suradnje Osijeka, Novog Sada i Tuzle, te je dogovoreno da se suradnja proširi i na druge regije, jer je cilj da samouprave u okviru svojih ovlasti što efikasnije urede prava nacionalnih manjina, te da se ona što prije realiziraju u praksi. Dodatni cilj je i poboljšavanje suradnje između lokalnih vlasti i nevladinih organizacija. N. P.



Moba kod prokatora

Zašto moba



Piše: Alojzije Stantić

*Gazda mobu
kupi čim se
vrime razgali,
prija neg krene
trava, to je
digod prid sv.
Josu (19. III.).
Kaki je red
mobaroš
donesse sersam
s kojim će
radit, a po
adetu na taki
poziv se ne
odaziva prazni
ruku, mobaroši
donesu
milošću, bocu
pića, kafe...*

Kad se u ono vrime ljudima ukazala potreba da više nji triba da valjano urade kaki poso skontali su da je to najlakše i najbrže moguće obaviti mobom, po ustaljenom adetu taj će poso obaviti zabadavac i najčešće o kostu, u novije vrime i o piću, korisnika mobe. Danas katkad moba katkad ispadne skuplja od plaćenog rada. Adet je da se moda vraća.

Mobe se satio jedan naš ugledni prokator, bačo salašar ga iškulovo, al je od baće talovo salaš. Prokator, odrasto na salašu, sačuvo je očinstvo, redovno ga održava, s vrimenta na vrime izađe da se nadiše friškog ajera i nauživa u miru i u lipoti ravnice. Salaš ko salaš, na lipom je mistu, manje od po duži od drumu, ledina sa dračnjakom je ogradena cipljama, nema blizu komšiju pa uživa u miru ravnice. Salaš s prolića triba dotirat u red: ograbljičat ledinu od osušenog i vitrom nanetog lišća i uvenile trave, mlade dračove potkresat - potirat uvis, izvaditi po koji stari drač na izdisaj i, na njegovo misto posaditi mladog... Jeto, to je poso u mobi, kojeg triba obaviti u jednom danu.

Gazda mobu kupi čim se vrime razgali, prija neg krene trava, to je digod prid sv. Josu (19. III.). Kaki je red mobaroš donese sersam s kojim će radit, a po adetu na taki poziv se ne odaziva prazni ruku, mobaroši donesu milošću, bocu pića, kafe... Neću ređat imena i zanimanja mobaroša, nebi bilo teško pogoditi o kome je rič, a onda pripovijetka ne bi imala draž. Naš se gazda dositio se da mobaroše pozove kulturno, s otrukovanom pozivnicom. Ovogodišnja moba je bila jubilara, dvadeset i peto po redu, na nju se skupilo dvadeset i petoro čeljadi: profesori, prokatori, indžiliri, ekonomisti, muzički pedagog, književnik, novinar, visoki činovnik u

Varoškoj kući, penzioner i najvažniji: osam okolni paora - gazdina rodbina, pridvodnici mobe. Zvanje i zvaniju je svako ostavio s onu stranu kapije, a u ledini salaša



Prokatorov salaš

smo se izmišali ko karte u filkanju, bili smo *Gens una simus*...

NA POSO! - Okupljanje: pozdravljanje; svako je sa svakim razminio par riči; kaki je adet gazda i pincer nude rakijom, da se spere grlo i razgali tilo. Posli prve kafe mobaroši su se latili posla po izboru, al ako se kome ne radi - ne mora, takog dosad nije bilo. Laćamo se posla.

Najteže će bit izać na kraj s dva velika drača koji više nemaju života, s deblima da ji odraslo čeljade jedva mož obuvatit. Nuz debljeg je stao Pere, paor koji je jedva prikoracio trideset godina, jak »biku rep da iščupa«, kako se kaže. Na salašu su mu bačo i nana, žena s troje dice, tušta živine i pileža... Jednom riči dika naše ravnice. Prija neg se mašio ašova pogledu je razgranat drač i ko da ga zamolio za oprost što će mu skratit život. Nuz drugog se namistio Stipan, dobro držeći mlad penzioner, al da se ne dosađuje

zimi vadi drva u šumi, za panjove i režu. Briga njeg za penziju, još mož i oće da radi pa se ne tuži.

Po starovinskom adetu drvo se vadi iz zemlje s panjom, jama se zavali i ostavi da na tom mistu nikne mlad drač. Tako se to radi di se zna red, a ko ga ne zna taj deblo otpila pri zemlji, i ostavi panj da smeta slideći barem pedesetak, ako ne i više godina.

Više mobaroša su se latili grabljanja ledine, drugi su popravljali ciplje, kresali mlade dračove. Dvojica mobaroša su se privatili posla u kujni. Potpalili su šporalj, časkom skuvali kafu, podilili je... Kafa, opet rakija po želji... Gazda je od rane spremio vaj-lingić mesa, krvavice i divenice i džak krumpira. Josu je potpalio i žari krušnu peć. Mobaroši rade i pripovijaju... Nije prošlo valjda ni jedno po saticka, kad će opet gazda: čeljadi, ajte na

kafu. Nuz kafu ide i rakija - prema prohtivu... Opet na poso... Malo posli javlja se gazda, momci: ručak. Prija njeg rakija. Na astalu velik pladanj žmara i mekan kruč, dobra podloga za piće. Kad smo se malo privatili, natrag na poso... Kafa - rakija - poso - to je do užne bio krug u mobi. Posli žmara niki su prišli na špricere. Razlađen rizling je prava *Lacrima Kristi*. Javio se mudrac: »Špricer je sad dobar kad čašu držim masnim prstima«. Virujem mu da je taki, nisam ga košto, a volio bi - držim se korizme. Vrimenom se gospodске rabadžije sve češće manjivaju posla i privaćaju čaše, razlađeno vino stvara raspoloženje, divan je sve bučniji... Smijanje na sve strane, sve njim je smišno, Božem prosti »ko ludom brašno«. Te subate smo se toliko nasmijali ko u varoši za nedilju, možda dva nedilje dana... (Uskoro ću morat štogod napisat o potrebi smijanja i pivanja.) ■

Unutarnje križanje

Ponijeti križ svoj svakodnevni



Piše: Vlač. mr.
Andrija Kopilović

Samo je onaj

velik tko zna

biti dovoljno

malen i među

nama je

najveći onaj

koji je po

ljubavi i u

ljubavi kruh

svagdašnji za

život svijeta.

Ovi su dani u većini kršćanskih crkava označeni jednim znakom koji je postao simbol: križem. Oduvijek je čovjeka zanosio pogled prema nebeskim visinama prema onoj nedostižnoj vertikali koja je iznad njega i koja je unatoč svih želja u konačnici nedostižna. Jednakom marljivošću po istoj toj vertikali čovjek ulazi duboko u sebe i spušta tu vertikalnu liniju u neslućene dubine da bi razumio i shvatio sebe. I opet je dno tog dodirljivog ljudskog bića ipak sakriveno, nedodirljivo i neshvatljivo. Tako se preko naše svijesti pa i savjesti proteže jedna vertikala koja nema ni svoga početka ni svoga kraja. Nema odakle počima i nema gdje završava.

U isto vrijeme i istim marom čovjek je biće koje se u prostoru i vremenu pa i prema ljudima orijentira horizontalno. Promatra druge, uspoređuje se s drugima, razmišlja o drugima, divi se ili sudi druge, voli i prihvaća, indiferentan je ili odbacuje druge i tako se ta vertikala isto tako širi lijevo i desno i kao što se ne sastavlja istok i zapad tako su i ta dva vertikalna krila neizmjerena. A tamo negdje gdje se vertikala i horizontala u nama sastaje, tamo negdje se nalazi konkretan čovjek koji je određen, definiran i bar donekle izreciv upravo ukrštanjem te vertikale i horizontale.

Ako se to ukrštanje događa pod kutom od 90 stupnjeva, dobije se savršen oblik jednoga križa koji omogućuje da ta točka susreta bude stabilna i uravnotežena. Ako

se bilo koja linija ukosi krivo, dobije se nepravilan oblik i jedno križište koje je neshvatljivo i ne može se razumjeti. Nije bez razloga Isus iz Nazareta izabrao taj znak da mu da tako značajnu simboliku s kojom se poistovjećuje sam Bogočovjek. Pitamo se, sa više manje opravdanih polazišta, da li je Nazarećanin trebao izabrati kao svoj znak pomirenja i ljubavi upravo taj križni znak. On koji, ipak, od svih nas najbolje razumije neizmjernost vertikale i opasnost horizontale pomirio je čovjeka i Boga, čovjeka i čovjeka i čovjeka sa samim sobom, tim činom ljubavi u znaku križa. Time nam je htio trajno ostaviti jednu jaku poruku. Nije pitanje više da li je čovjek vjernik ili nevjernik, nego je to pitanje da li je čovjek uopće čovjek ili nečovjek. A to je čovjekov stav prema tom svom vlasti-tom križu.

Ta spoznaja, pa i sam život kao spoznata stvarnost ograničenoga bića, donosi sobom suočavanje sa križem. Križem kao pitanjem, križem kao teretom, križem kao patnjom i križem kao poslanjem. Uпитno je da li čovjek može prihvatiti sebe tako definiranoga da je njegovo »ja« smješteno upravo u središte toga križa. Ako čovjek prihvati tu tajnu vertikalnosti prema gore i prema dolje kao svoje mogućnosti i istovremeno granice, on postaje miran, prihvatljiv i svjestan da je čovjek, da nije Bog, ali da nije ni životinja. I najednput otkriva jedinstvenost sebe. Sebe neponovljivog

i sebe jedinstvenog. Ako jednako tako prihvati horizontalu lijevo i desno od sebe kao različitost a bogatstvo pa kao i izvor mnogih odricanja, ograničenja ali i prilika za davanje, darivanje, onda postaje po-novno uravnotežen u odnosu i svjestan da je samo toliko vrijedna koliko se na njegovo središte mogu nasloniti i lijeva i desna strana a da se ne iskrive.

I tako čovjek biva zapravo definiran tim znakom križa ako svem ovom razmišljanju doda samo jednu dimenziju: prihvatiti s ljubavlju. To je tajna života i to je život sam. Učiniti križ ljubljanim i učiniti ljubav križnom. Kad bi svatko od nas prihvatio svoju označenost tim datostima, bio bi to prekrasan perivoj ljudi koji ljubavlju rješavaju probleme odnosa prema sebi prema Bogu i prema bližnjemu. A to je Isusu htio reći kada je svojim ostavio:

Tko ne uzme križ svoj i ne pođe za mnom, nije mene dostojan! Čovjek vjernik, pa i svaki iskreni tražitelj smisla, naći će i u ovom znaku jednu ponudu o kojoj je dobro razmišljati i pokušati prihvatiti Učiteljevu poruku da je samo onaj velik tko zna biti dovoljno malen i da je među nama najveći onaj koji je po ljubavi i u ljubavi kruh svagdašnji za život svijeta. Ove me misli zaokupljaju sada kada cijela zajednica pomalo trpi od besmisla, tjeskobe i straha, a mi se spremamo slaviti Uskrs. Tješi me da iza Velikoga petka ipak dolazi pravi Uskrs!

Oaza duhovnosti grada Sombora

U vrijeme korizme Somborci, vjernici katoličke vjeroispovjesti okreću se duhovnoj strani života, a svi somborski svećenici nastoje im u tome pomoći.

Ali, oaza duhovnosti grada Sombora i cijele naše biskupije jeste Karmelićanska crkva i Karmelićanski samostan u Somboru koji je utemeljen 20. kolovoza 1904. godine. Osnovala ga je ondašnja semiprovincija karmelićanskog reda iz Mađarske. Raspadom Austro – Ugarske monarhije, 1918. godine, Sombor je pri-

pao Kra-ljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, a samo-stan je podvrgnut jurisdikciji generala reda u Rimu. Nakon II. svjetskog rata, samo-stan je okupiran.

Za gotovo sto godina postojanja, ovaj je samostan dao i značajne ljude, među kojima je i otac Gerard Tomo Stantić – kandidat za sveca.

Danas u samostanu žive dva svećenika i tri časna brata, koji nastoje promicati molitveno-kontemplativni život i duhovno podizati narod grada Sombora. Početak

korizme obilježava se svake godine u Karmelićanskoj crkvi u Somboru, sudjelovanjem svećenika cijele subotičke biskupije s biskupom na čelu, uz stručno predavanje, adoraciju i svetu misu koju predvodi sam biskup. Kroz cijelo korizmeno vrijeme, tradicija su korizmene duhovne večeri na razne teme. Ove godine tema je »Biblija – sveto pismo upućeno menik«.

S. Vilim

Prijedlog tjedna

»Besudbinstvo« i »Dnevnik jedne ljubavi«

IMRE KERTEZ:

»BESUDBINSTVO«

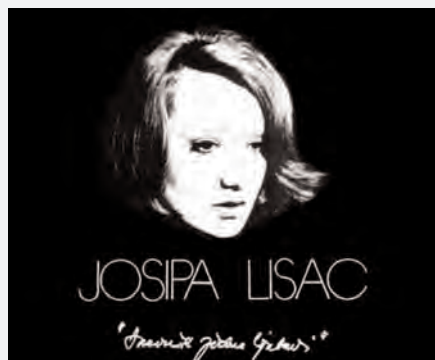
Prije svake iole ozbiljnije raspre o ovoj knjizi, koja se koncem minule godine pojavila u skupnom izdanju dva najrenomiranija novosadska nakladnika, »Stylos« (Franja Petrinović), odnosno »Prometej« (Zoran Kolundžija), te prijevodu pokojnoga Aleksandra Tišme, ne mogu, a da prije prošlogodišnjeg laureata Nobelove nagrade za književnost, Mađara Kertész Imrea, ne pomenem neshvatljivo potcijenjen i desetljećima nezasluženo zanemarivan roman subotičkoga barda pisane riječi, Lazara Merkovića, o sličnoj tematici, kao i ona kojom se bavi Kertész u »Besudbinstvu« (Sorstalansag). Na opće odobravanje svih koji desetljećima Nobelovoj nagradi za spisateljstvo osporavaju objektivnost i umjetnički kredibilitet, moram konstatirati da je Merkovićeva knjiga, »Put dug pet života« iz davne 1963. (prvo izdanje je tiskano koncem 1957. godine), o logorskim danima, nacizmu, uopće, daleko jače štivo no Kertészov pandan, na razini, primjerice, kojom jedan »Život je lijep« Roberta Begninia, nadilazi razvikani i visokobudžetni film »Schindlerova lista«, Stevena Spielberga. Kao što činjenica pripadnosti »izabranomu narodu«, ugnjetenim Jevrejima, nije pomogla Spielbergu u usporedbi s duhovitim talijanskim optimistom Begninijem, tako u vrednovanju nije pomogla i ne pomaže ni Kertészu, jer je Merkovićev roman, djelo jednog također (i još više, ako je to u mucu uopće utjeha) cijeloga vijeka proganjana čovjeka, od raznih režima, stranaka, nacija, jednostavno - bolje štivo. Ali o Merkovićevom romanu, ukupnom djelu, kakovom drugom zgodom. Što se Kertésza tiče, izuzmu li se Njemačka i Francuska, u kojima su njegove knjige prevedene, svjetska književna javnost jedva da je čula za ovoga pisca. U SAD je prijevod »Besudbinstva« prodat u svega pet

tisuća primjeraka. Krićka recepcija u Britaniji nija bila ništa bolja - prikazujući 1993. ovaj roman u »Times Literary Supplement«, Peter Sherwood veli kako se radi o djelu koje je, »u najboljem slučaju, snažnije sociološki no spisateljski«. U ostaloj je periodici roman uglavnom prešutkivan. Uzimajući u obzir kako suvremena mađarska književnost ima književne genije poput Eszterhazy Petera, Konrad Gyorgya, ili Tandori Dezsoa, a da je u minulom stoljeću jedan Voros Sandor bio nekoliko puta u najužem izboru za nagradu, o Jozsefu Atilli, da i ne zborim, jasno je da je izbor laureata Nobelove nagrade i minule godine bio mahom politički motiviran. Nisu neznani Kertészovi agresivni rasistički stavovi glede Palestinaca, a svaku kritiku izraelske politike ovaj nevjerujući (sic!) Jevrejin a priori proglašava antisemitizmom. U socijalističnoj Mađarskoj Kertész je, inače, preživljavao, prevodeći djela Nietzschea, Freuda i Wittgensteina s njemačkog na mađarski. Na tom polju (bio) je, barem, vjerujte mi na riječ - nenadmašan...

JOSIPA LISAC:

»DNEVNIK JEDNE LJUBAVI«

Ovaj antologijski album hrvatskog rocka, uz LP *Drage Mlinarca* »Rođenje«, te debi albuma grupe »Time«, spada u nešto najvrednije što je popularna muzika s ovih prostora ponudila svjetskoj glazbenoj povijesti.



Snimljen davne 1973. kao koncepcijsko remek-djelo troje ljudi - Josipe Lisac, Ivice Krajača, te pokojnoga Josipina životnoga saputnika i starijeg kolege, Karla Metikoša, koji je koncem 50-ih i 60-ih godina prošloga vijeka međunarodnu karijeru gradio kao *Mat Collins*. Album je početkom 90-ih prebačen na CD format. Kvalitet ostaje vanvremeno nedostižan-glazba je predivna (Metikoš, Krajač), otpjevana je fenomenalno (glavni vokal - Josipa, prateći vokali: Zdenka Kovačiček, Dubravka Zubović, Ksenija Erker), aranžmani su upravo vrhunski (*Branimir »Lambert« Živko-vić*), a ekipa glazbenika doista zavređuje da se pomene u cjelini: pomenuti Živković (flauta, glasovir, električni glasovir), Slobodan »Bodo« Kovačević iz sarajevskih »Indexa« (akustična gitara), Mario Mavrin na basu, Vedran Božić (električna gitara), Tihomir »Pop« Asanović za orguljama, Jože »Braco« Doblekar (udaraljke), Ratko »Rale« Divjak (bubnjevi), Miroslav Sedak-Benčić (saksofon), te kompletni zagrebački filharmonijski orkestar, pod ravnateljstvom Miljenka Prohaske. Izdvojiti ma i jednu pjesmu s ovoga nezaboravnog albuma iz mnogih »boljih prošlosti« i mladosti, bilo bi krivo, te ih preporučam sve, od prve, predivne uvodne balade, »O jednoj mladosti«, preko uraganske »Ležaj od suza« (s briljantnim solom na flauti u maniru Iana Andersona), do završne, beznadežno sjetne, pune pomirenosti (ali) i vječne i bezmjerne ljubavi (ma koliko grešnoga) muškarca i (usprkos svemu) vjerne mu žene, djevojke, »Vjerujem ti sve«, te finalne, rockerske - »Kao stranac«. Premda već odavna istrjavam u tvrdnji i dubokom uvjerenju da (ni) prošlost nije (kao) što je nekoć bila, ovo ostaje besmrtna ploča, čak i po standardno visokim umjetničkim kriterijima Josipe Lisac. Nezaboravno, ma koliko da ste stari, ili mladi...

Vijesti

IZLOŽBA KOLONIJE »BUNARIĆ«

U petak, 28. ožujka otvorena je u subotičkom vestibulu Gradske kuće izložba slika nastalih na 6. sazivu Likovne kolonije »Bunarić«, protekle, 2002. godine. Izložbu s pedesetak radova je organizirao Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo«, iz Subotice, a otvorili su je povjesničar umjetnosti *Olga Šram* i *Papp Arpad*, lokalni ministar kulture.

OBLJETNICA A. G. MATOŠA

»Lokalno i globalno u *Antuna Gustava Matoša* u povodu 130. godišnjice rođenja« tema je o kojoj će govoriti prof. dr. *Krunoslav Pranjić* iz Zagreba. Profesor dr. Pranjić najzaslužniji je za uvođenje predmeta stilistike i prvi je predstojnik Katedre za stilistiku na Filozofskom fakultetu. Predavanje će biti u svečanoj dvorani Gradske biblioteke u subotu, 12. travnja u 17 sati. Voditelj je *Tomislav Žigmanov*, profesor filozofije i književnik.

»HAIKU 03« MATIJE MOLCERA

Renomirani (al)i nikada zaslužen (pro)cijenjeni subotički multimedijalni umjetnik (spisatelj, prevoditelj, glazbenik, pedagog i likovni umjetnik) *Matija Molcer*, predstavio je svoju novu knjigu (poezije) naslovljenu (s) »Haiku 03«, u subotičkom gerontološkom Centru II. Iznimno zanimljiva forma stare kineske misaono-poetske kontemplativne forme - haiku, obogaćena je trojezičnim pristupom Matije Molcera, koji u prvom dijelu knjige piše na hrvatskom, o ratu koji je nezvan ali, izgleda usudom ne-prognan s ovih prostora, u drugom dijelu, što je na mađarskom jeziku (Molcer Matyas) piše o ekološkim nedaćama, te, u završnom dijelu knjige, na njemačkom (Mathias Moltzer) lamentira nad ontološkom (ne)uspostavljenosti kategorija vremena, pokreta i prostora koji bi imali biti filozofijske konstante, a to, stičemo dojam, ipak, nisu. Na koncu uspjele večeri, Molcer je nazočnima predstavio revolucionarnu zamisao sprovedenu u djelo-izveo je svoje haiku-skladbe za glasovir.

DANI HRVATSKOG FILMA U VOJVODINI

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba te HAD-a, iz Subotice, u Subotici, Somboru i Novome Sadu održati će se održati od 6. do 11. svibnja »Dani hrvatskoga filma u Vojvodini«. Pokrovitelji ove manifestacije su Skupština općine Subotica, Pokrajinsko tajništvo za kulturu i

obrazovanje, te Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici. O detaljnom programu i rasporedu manifestacije, kao i o popisu filmova, detaljno ćemo vas obavijestiti u nekom od naših narednih brojeva.

U ATELJEU 212 »DVIJE« TENE ŠTIVIČIĆ

Na daskama beogradskog kazališta Atelje 212 biti će izveden komad »Dvije« mlade zagrebačke spisateljice Tene Štivičić. Redateljica je Snježana Banović, bivša direktorica drame zagrebačkog HNK. Premijera je zakazana za konac travnja. »Dvije« je priča o dvije mlade Zagrepčanke koje u potrazi za emocijama i uzbudjenjima pokušavaju tu prazninu utažiti raznim podražajima potrošačkog društva. Ali, tu je i jedan ljubavni trokut. Može li se ovaj komad »Dvije« nazvati ženskim? Tena veli: »Kada netko kaže 'žensko pismo' onda se tomu može suprotstaviti 'muško pismo' što ne volim«. Snježana Banović nešto je određenija: »Danas svatko tko piše kolumnu o ovim ili onim stvarima naziva to ženskim pismom. Meni je to pojeftinjena varijanta. Nisam za to«. U beogradskoj verziji »Dvije« igraju Jelena Đokić, Aleksandra Janković, Stela Četković i Zoran Cvijanović.

IN MEMORIAM

PREMINUO STIPAN ŠABIĆ (1928.-2003.)



U noći između 30. i 31. ožujka preminuo je veliki likovni umjetnik, *Stipan Šabić*. Pokojni slikar, sem što, nedvojbeno, spada u red onih velikana vizualne umjetnosti koji su slavu rodnoga grada (rođen je 25. prosinca 1928. u Tavan-kutu), pronijeli i van njegovih zemljopisnih atara (poput, primjerice, *Vin-klera* i Safranya, pokojnih mu ispisnika), ostaje upamćen i kao neumorni

kulturni pregalac i vrijedni pedagoški djelatnik (suosnivač »Kolonije grupe šestorice«, »otkrivanje« i aktivno potenciranje autentičnoga narodnoga stvaralaštva likovne tehnike rada sa slamom). Prije dvije godine pokojni je Maestro upriličio veličanstvenu retrospektivnu izložbu u subotičkom Likovnomu susretu.

Matica hrvatska - Subotica

Očuvanje kulturnog identiteta Hrvata

Jedna od uloga kulturnih institucija, udruga i književnih časopisa je sagledavanje i očuvanje vrijednosti tradicionalne kulture i stvaralačkog rada sadržanog u kulturnoj baštini. Za kulturu je bitna kategorija kontinuiteta i zbog toga je važno baviti se transferom kulture. Potreba za poniranjem u dubine našeg tradicionalnog i organskog bića, iskazuje se i u radu udruge Matica hrvatska - Subotica, koja promiče kulturni identitet hrvatskog naroda.

Među brojnim aktivnostima Matice, koja je osnovana u Subotici 1995. godine pod nazivom Bunjevačka matica, a preimenovana u naziv Matica hrvatska - Subotica, 1998. godine, njena predsjednica *Viktorija Grunčić*, ističe obnavljanje časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni«.

»Časopis je utemeljen 1935. godine, ali se gasi zbog početka II. svjetskog rata«, kaže Viktorija Grunčić. »Matica je imala brojne aktivnosti na kulturnom polju, a jedna od njih je ponovno pokretanje i obnavljanje časopisa 'Klasje naših ravni'. Odluka je donijeta na sjednici Upravnog odbora Matice i nakon što mi je povjereno uredništvo, počeli smo objavljivati časopis 1996. godine, u teškim uvjetima, zbog skromnih materi-

jalnih sredstava. Sada je ta pomoć obimnija. Objavljivanje časopisa pomažu Matica hrvatska - Zagreb i Skupština općine Subotica. Časopis smo pokrenuli u cilju očuvanja kulturnog identiteta ovdašnjih Hrvata. Nastojimo otkriti, upoznati i promovirati manje poznate hrvatske spisatelje i kulturne djelatnike da bi sačuvali naše stvaraoce od anonimnosti i zaborava.»

U časopisu »Klasje naših ravni« zastupljena je poezija i proza, obljetnice, etnografija, pedagogija, fragmenti iz starog tiska, te prikazi knjiga. Dominiraju autorski izrazi koji su srasli s ovdašnjim podnebljem, bojom, zvukom, ritmom i melodikom, kao sugestivni izrazi osobne i kolektivne individualnosti. Viktorija Grunčić među brojnim priložima izdvaja objavljivanje »Bunjevačkih narodnih pripovitki«, koje je obradio i priredio *Ivo Prčić* ml., kao i objavljivanje njegova rukopisa »Bunjevačka narodna nošnja (u slikama)«. Također naglašava i rad Istraživačkog odjela Matice hrvatske - Subotica, koji je prikupljao povijesne činjenice i obradio u cijelosti život i djelo našeg velikog župnika *Blaška Rajića*, a obrađen je i značaj dr. *Mihovila Kataneca* i *Matije Jankača*, u svezi s radom Hrvatskog pjevačkog društva »Neven« u



Viktorija Grunčić

Subotici. Osim značaja redovitog objavljivanja časopisa »Klasje naših ravni«, naša sugovornica ističe i rad likovnih stvaralaca u okviru Matice.

»Likovni stvaraoči su oformili dva odjela. Likovni odjel pod nazivom »Dr. Vinko Perčić«, te slamarski odjel »Anica Balažević«. Likovni i slamarski odjel imaju veoma dobru međusobnu suradnju pri organiziranju i pripremanju brojnih izložbi u zemlji i inozemstvu. Članovi oba odjela sudjelovali su kao izlagači na likovnim kolonijama u Gornjem Bregu, Sonti i Bunariću. Uspješna je i suradnja s Hrvatskim kulturno - prosvjetnim društvom »Matija Gubec« iz Tavankuta. Cjelokupan rad na području umjetničkog i duhovnog stvaralaštva sprovodi se u cilju očuvanja kulturnog identiteta ovdašnjih Hrvata«.

Predstavljeno »Klasje naših ravni«

Za jučer je u čitaonici Gradske biblioteke najavljeno predstavljanje časopisa za književnost, umjetnost i znanost, »Klasje naših ravni«. Organizator predstavljanja je Matica hrvatska - Subotica. O promociji »Klasja naših ravni« biće detaljnije riječi u narednom broju »Hrvatske riječi«.

»KOSMOS«

SUBOTICA

Telefon:

++381 063/8655596

- Consalting
- Financije
- Vođenje poslovnih knjiga
- Porezi

VICAI OPTIKA

Subotica, Vladimira Nazora 8

- kompjutorski pregled vida uz prisustvo stručnog lica
- izrada naočala u kratkom roku
- nabavka sočiva i stakla isključivo inozemnih proizvođača
- USKRŠNJI POPUST od 10% na sav asortiman i poklon iznenađenje

Radno vrijeme: od 8-12 i od 17-19 sati.

Telefon: 024/21-100

www.vicai-optika.co.yu

Obljetnica: *Modesty Blaise*

Šarm »Princeze kriminala«



Na današnji je dan, prije ravno četrdesetljeća, 1963. rođena jedna od najglasovitijih i najosobnijih strip-junakinja, negdašnja kriminalka i »problematična cura«, a potom borac na strani zakona i pravde, prelijepa i profinjena *Modesty Blaise*, koju njen stalni partner (no, ne i ljubavnik) i najbolji prijatelj *Willie Garvin* naziva »Princezo(m)«. Taj

su engleski strip smislili scenarist *Peter O Donnell* i crtač, *Jim Holdaway*. Nakon što ih je odbio »Daily Mirror«, uspjeli su strip prodati »London Evening Standardu«, gdje je ovaj stekao kulni status. Nakon Holdawayove smrti, 1970. strip je s O Donnellom nastavio raditi španjolski crtač, *Enrique Badia Romero*, a zadnjih desetak godina ponovno ga crta ekipa britanskih crtača, od kojih je najuspješniji *John Burns*.

Zdravo, kneže - viteže!



Kanadski pjevač, skladatelj, tekstopisac, te, nadasve sjajan spisatelj, šezdesetomogodišnji bard konceptualnoga kantautorskoga rocka s kraja 60-ih minula stoljeća, *Leonard Cohen*, dobitnik je najviše-

rođeni Kanađani: redatelj *Norman Jewison*, legendarni virtuoz jazz-glasovira, crnputi *Oscar Peterson*, te glumac *Christopher Plummer*. Leonard Cohen, je inače, 1991. proglašen oficirom istoga reda, što je drugo priznanje po rangu. Na ceremoniji održanoj u Otawi, titulu pripadnika oficirskoga reda Kanade, dobio je i redatelj *David Croneberg*, kao i Cohen - Kanađanin jevrejskoga podrijetla.

Malik Tintilinić na netu

Već mnogobrojnim nagradama u svijetu okičen multimedijalni projekt »Priče iz davnine«, rađen prema zbirci bajki *Ivane Brlić-Mažuranić*, zabilježio je još jedno priznanje svoje kvalitete: web-site toga izdanja, »Bulaja naklade« iz Zagreba, koje je izrađivao međunarodni tim animatora, ilustratora, glazbenika,

glumaca, prevoditelja, i programera iz različitih dijelova svijeta, ušlo je u finale festivala »SXSW Interactive« u tekšaškomu gradu Austine, SAD.

Festivalske nagrade »Web Awards« dodjeljuju se u dvadesetak kategorija, a »Priče iz davnine« nominirane su u kategoriji animacija.

Ivana Brlić-Mažuranić rodila se u Ogulinu 1874. godine u poznatoj porodici Mažuranića, koja je hrvatskoj književnosti i kulturi dala niz znamenitih ličnosti. Objavila je, između ostalog, Čudnovate zgode šegrta Hlapića (1913.), Priče iz davnine (1916.), Knjiga omladini, (1923.), i Jaša Dalmatin potkralj Gudžerata, roman (1937.) Ivana Brlić-Mažuranić je bila vrlo popularna spisateljica. Njene knjige su prevedene na gotovo sve europske jezike. Umrula je 1938. godine.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE



Jakov Gotovac (1895. - 1982.)

Jedan od najbitnijih hrvatskih kompozitora, dirigent Zagrebačke opere, zborovođa, rođen je 11. listopada, 1895. u Splitu. Nacionalni glazbeni stil izgrađivao je na osnovi elemenata iz na-rodne muzike, koristeći briljantne efekte svoje vrsne tehničke potkovanosti i umijeća.

Najuspjelija djela: »Simfonijsko kolo«, opere »Morana«, »Ero s onoga svijeta«, scenska glazba za *Gundulićevu Dubravku*, veći broj karakterističnih i mnogo izvedenih korova i ciklusa popjevki, »Koleda«, »Pjesme čuda i smijeha«, »Moments erotiques«, »Anakreontske pjesme«, »Djevojačke pjesme«, komorna glazba i silne uspjele obradbe dalmatinskih i splitskih napjeva. Preminuo je 16. listopada, 1982.

Siniša Svilan, urednik »Glamour cafea«

Instiktom probijam barijere

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Siniša Svilan je, po mnogima, rodo-načelnik novog trenda uređivanja zabavnih emisija na Hrvatskoj televiziji. Iako prečesto kritiziran zbog svog nekonvencionalnog pristupa, hrabro se odupro napadima poslovičnih »konzervativaca«, na radost svih zaljubljenika u kvalitetne televizijske programe.

► **»Glamour cafe« je jedna od najgledanijih emisija na HRT-u, a glavni »krivac« ste Vi kao njezin urednik. Kako ste došli na ideju raditi, po svim pokazateljima uspješnosti, jedinstveni zabavni program?**

Nema nekih velikih ideja, u biti to život namjesti sam. U pitanju je čisti instinkt. Za sebe mogu reći da sam sve najvažnije odluke u životu donio osluškajući isključivo unutarnje porive.

► **Emisija je, što je vrlo neobično, započela svoj vijek na jednoj manjoj televiziji, da bi svojom kvalitetom dospjela na nacionalnu postaju.**

Točno. »Glamour« je krenuo još na »Mreži« (privatna zagrebačka televizija) pod ravnateljstvom jednog mog kolege, ali tadašnji urednik Denis Latin nije bio zadovoljan, pa mi je sugerirao da pokušam nešto učiniti. I tako je sve započelo...

► **Vaša emisija je postala iznimno popularna upravo zahvaljujući svojoj nesvakidašnjosti spram ustaljene programske sheme.**

Vidite, u svijetu je sve već izmišljeno, ni televizija nije nikakav izuzetak, Entertainment magazine (zabavni magazin) odavno postoji na poznatim svjetskim postajama. Bit je u uredniku koji daje završni potpis, pa neka odskoči više.

► **Koliko je vaš »Cafe« odskočio na skali gledanosti?**

Prema posljednjim mjerenjima imamo 35% gledanosti, što znači da zauzimamo visoko peto mjesto u domaćoj produkciji.

► **»Glamour Cafe« je televizijski pandan hrvatskom izdanju »Playboy«-a, legendarnog časopisa koji vrednuje samo najviše kvalitete. Kroz vaše priloge, na najbolji način, ističete kvalitetu Made in Hrvatska.**

Je, je. Upravo tako. Prema mome shvatanju novinarstva, od kojeg ne odstupam,

novinar mora biti prije svega kritičan, ukazati na ono što ne valja, ali s druge strane isto tako uvijek pohvaliti nešto što zaista vrijedi. U prvom redu, tu je i selekcija, tko će vam biti u emisiji.

► **Koliko je teško biti avangardan u Hrvatskoj, obzirom da su vaše voditeljice često izvan uvriježenih moralnih kriterija vezanih za nastupe na javnoj televiziji?**

Mislim da je lakše, iako moram reći da sam ja probijao neke barijere. Prvo se moralo publiku naučiti na takav tip promišljanja novinarstva, unatoč

medija.

► **Što je po vašem mišljenju osnovna funkcija televizije kao medija bez kojeg se danas jednostavno više ne može?**

Osobno mislim da je televizija kao medij vrlo površna. Ona nikako ne može obrazovati. Njezina temeljna funkcija je da zabavi, informira ili da potakne na promišljanje glede nekog stava.

► **Utjecaj vaše emisije, točnije njezine iznimne popularnosti i visokoprocen-tualne gledanosti, izbacio je u prvi plan jednu novu, multi-medijalnu zvijezdu. Riječ je, dakako, o Arijani Čulini,**

glumici, zabavljačici i spisateljici čija knjiga se već dugo iznimno dobro prodaje u Hrvatskoj. Kako ste prepoznali njezin talenat?

Zato što sam je vidio. Mislim da je to moja najveća urednička kvaliteta što znam prepoznati ljude koji znaju raditi svoj posao. Bilo da je riječ o Arijani ili novinarima koji rade priloge. Konkretno u svezi Arije neke stvari su se jednostavno poklopile, i njezin talenat je morao izbiti u prvi plan. Rijetkost je imati nekoga tko odlično piše, pjeva, a pritom je po vokaciji glumica.

► **»Glamour« je vrlo gledana emisija i u SCG, konačno, već nekoliko puta ste sa**

svojim atraktivnim prilozima gostovali u Beogradu i Novom Sadu. Kada ćemo vas vidjeti u Subotici?

To vam je novinarstvo. Znatiželja je odraz inteligencije, i nitko me neće uvjeriti da nije važno što se tamo događa. Istina imao sam dosta napada i kritika u svezi priloga, ali život ide dalje. Doći ćemo, vrlo rado, samo nas netko mora pozvati. ■



Siniša Svilan u HRT cafe-u

postojećim klišeima klasičnog poimanja. Gospodin Vrdoljak je nedavno izjavio: »Što je javna televizija dosadnija, tim je bolja!«. Ja se baš i ne bih složio s njim, ali moram reći da je to vrlo blizu istine. Jer naš prosječni tip gledatelja traži emisije tipa »ne talasaj«, dok »Glamour« želi upravo suprotno. »Talasajući« mi ispunjavamo osnovnu funkciju televizije kao

Stolni tenis

Srebrne stolnotenisačice

Courmayeur, Italija: Hrvatski ženski stolni tenis ostvario je najveći uspjeh u povijesti osvajanjem srebrnog odličja na Europskom prvenstvu u Italiji. Reprezentacija, predvođena najboljom europskom stolnotenisačicom Tamarom Boroš, uz koju su izvrsno igrale Andrea Bakula, Sandra Paović i Cornelia Vaida, uspjela se plasirati u polufinale u kojem je pobijedila Rumunjke sa 3:1, ali je domaća selekcija Italije u konačnici ipak bila prejača, pobjeđivši hrvatske djevojke sa 3:1. Rezultati polufinala: Hrvatska - Rumunjska 3:1 (Bakula - Steff 3:1, Boroš - Badescu 0:3, Paović - Nastase 3:2, Boroš - Steff 3:2)

Finale: Hrvatska - Italija 1:3 (Boroš - Stefanova 2:3, Vaida - Tan-Monfardini 3:0, Bakula - Negrisoli 0:3, Boroš - Tan-Monfardini 2:3)



U susretu za 5. mjesto u muškoj konkurenciji Hrvatska je pobijedila SCG sa 3:1. Rezultati: Šurbek - Milošević 3:1, Krivić - Marković 1:3, Tošić - Pete 3:1, Krivić - Milošević 3:0

Velika pobjeda Mirka Filipovića

Cro Cop uhitio »Zvijer«

Saitama, Japan: U svom najvećem K1 nastupu (borilačka disciplina u kojoj se kombiniraju udarci šakama i nogama) Mirko »Cro cop« Filipović svladao je gorostasnog Boba »Beast« Sappa klasičnim nokautom u 2. minuti prve runde. Sudar dvojice težinski potpuno neravnopravnih boraca, Fili-pović ima 102 kg naspram Sappovih 168 kg, završio je iznenadnim »low kickom« (nizak udarac nogom) u predjelu jetre, uz kombinaciju dva silovita klasična boksačka



krošea, prvo lijevom, a zatim i desnom šakom. Zastrahujući div pao je sa vidnom grimasom boli, ostajući na podu mnogo dulje od sudačkog odbrojavanja. Ovom pobjedom Mirko Filipović se plasirao u polufinale ovogodišnjeg K1 natjecanja, potvrdivši reputaciju jednog od najboljih boraca današnjice. Nedjeljni meč u Saitami pred oko 60.000 gledatelja (najjeftinija ulaznica iznosila je 250 \$), posredstvom satelitskih sveza pratio je, u izravnom prijenosu, i cijeli televizijski svijet ljubitelja borilačkih vještina, a na ovim prostorima, zahvaljujući ekskluzivi HRT.

Nogomet

SCG - Bugarska

Kruševac: U sklopu priprema za, naknadno, odgođenu kvalifikacijsku utakmicu protiv Walesa, nogometna reprezentacija SCG je odigrala kontrolni prijateljski susret s izabranom vrstom Bugarske. U zanimljivoj igri, momčad Bugarske, inače vodeća u 8. kvalifikacijskoj skupini (Hrvatska, Belgija, Estonija i Andora), pobijedila je, golovima Petrova i Todorova, sa 2:1. Počasni pogodak za domaćina postigao je Kovačević.

Nogomet - posljednja vijest

Hrvatska - Andora

Varaždin: U svojoj četvrtoj utakmici 8. kvalifikacijske skupine za odlazak na EP 2004. u Portugalu, hrvatska nogometna reprezentacija je savladala Andoru rezultatom 2:0

Strijelci za Hrvatsku bili su: 1:0 Rapačić (11. min.), 2:0 Rapačić (44. min.),

Nogomet
1.liga SCG

23. kolo, 30. ožujka

Partizan - Sutjeska 1:0
C. zvezda - Železnik 1:1
Rudar - Radnički (N) 1:0
Vojvodina - Radnički (O) 2:0
Obilić - Javor 3:1
OFK Beograd - Hajduk 1:0
Zemun - Čukarički 1:0
Zeta - Rad 0:0
Mogren - Sartid 1:2

Tablica: Partizan 62, C. zvezda 45, OFK Beograd 45, Železnik 43, Vojvodina 42, Sutjeska 39, Obilić 36, Zeta 36

TipNet Internet
www.tippnet.co.yu

- Brzi i pouzdani pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike
- Lokalna Web-prezentacije
- Prodajna posredništva i računarske mreže
- Prodaje licenciranih softvera
- Projekcije, instalacije i održavanje lokalnih i Internet mreža
- Posredništvo i kolektivni informacioni uslugi
- Lokalni knjižovni i drugi informacioni uslugi
- Dugotrajna informaciona stručna posredništva
- Prodaje i unovaznih i stalnih upravljača
- Prodaje i usluge za usluge "Mikro"

Najkompletnije informacione usluge u Srbiji, posredstvom publikovanih i nepublikovanih informacija, sa stalnim uslugama!

Branka Jugović S. Subotica Tel. (024) 555-765 e-mail: support@tippnet.co.yu

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Pravno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadortev put 2, telefon (danonoćno): (024) 55-44-33
- Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovađa i umirice na Internetu: www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu

Veličanstvena predstava na Maksimiru

Hrvatska nogometna rapsodija

U duelu s direktnim konkurentom za odlazak na EP u Portugalu, Hrvatska pobijedila Belgiju sa 4:0

Iz Zagreba: Dražen Prčić i Thomas Šujić

Oдавно veća skepsa nije pratila uvertiru jednog nogometnog meča Hrvatske reprezentacije, napose nezanemarujuće činjenice da su negdašnji »vatreni« imali ulogu domaćina, čini se najvažnije kvalifikacijske utakmice u 8. skupini borbe za odlazak na EP u Portugalu 2004. Upravo preskroman učinak u prve dvije utakmice (0:0 s Estonijom u Osijeku i 0:2 protiv zahuktalih Bugara u Sofiji), nije ulivao previše nade pred ogled s, također ranjenim, Belgijancima (izgubili su doma 0:2 od Bugarske).

Po mnogim anketama, koje su objavljivane u danima prije odlučujuće subote, nikad prije izabranicima Otta Barića nisu davane manje šanse za konačni uspjeh. Primjerice, u telefonskoj anketi »Spor-tskih novosti« samo 44 posto navijača glasovalo je za trijumf, a čak 39 posto novac bi stavilo na neodlučeni ishod, uz 17 posto tradicionalnih pesimista koji su predviđali potpuni krah u kvalifikacijama. Uz pregršt općih nedoumica oko konačne jedanaestorice koja bi trebala istrčati do raznoraznih sitnica koje utječu na ozračje u momčadi, naboj je dobrano rastao iz dana u dan. Skromna zaprešićka predstava »mladih« u petak (1:1 s mnogo boljim mladim Belgijancima), dodatno je dolila ulje na vatru u kojoj su se pekli nasljednici »vatrenih«. (nekad 3. na svijetu, a danas

na skromnom 34. mjestu)

DAN ISTINE -

Subota je osvanula okupana toplim proljetnim suncem što se, već u startu, činilo dobrim znakom. Uz sve već navedene nevolje, samo je još nedostajalo ružno vrijeme da pojača nikad jače crne slutnje glede sudara s

»crvenim đavolima«, koji su, gle koincidencije, istrčali na maksimirski travnjak u čisto crnoj opremi. Jedanaestorica za koju se izbornik Barić konačno odlučio iznenadila je mnoge: Pletikosa, Šimić, Šimunić, Kovač R., Tudor, Živković (kapetan), Rapaić, Rosso, Pršo, Srna, Marić T.

»U Hrvatskoj je, od cijelog svijeta, najteže biti izbornik«, izjavio je nebrojeno puta najveći od najvećih, Miroslav Čiro Blažević, najtrofejniji hrvatski nogometni izbornik. Breme velike slave iz ne tako davne prošlosti uvijek je prijetnja da bi brod mogao prije vremena potonuti, a skupa i sva nadanja u svezi odlaska na EP u Portugal. Ali izbornik Otto Barić



Srbin gol »zapalio« je stadion

nije mario za novi-niske napise, ankete, praznoverje iz skeptične uvertire sraza s istinom njegove momčadi. Poredavši note, isključivo po svojoj slobodnoj, od mnogih osporavanoj, zamisli, dirigentsku palicu je na terenu ustupio Mikiju Rapaiću, i nije pogriješio...

UŠTIMANI ORKESTAR - Kada je Dario Srna »otvorio« belgijsku kapiju, drskim udarcem sa dvadesetak metara iskosa, dovevši Hrvatsku u vođstvo od 1:0, partitura je počela djelovati usaglašenim djelovanjem cijelog Barićevog orkestra. Oduševljenju nazočne publike (ipak samo skromnih 25.000 gledatelja) nije bilo kraja. Konačno se zabio gol, a i »negativci« iz anketa su morali zatvoriti svoja »nevjernička« usta.



Selekcija novinara

Hrvatska - Belgija (novinari) 6:6

U subotu je, kao svojevrsna uvertira, odigrana nogometna utakmica između novinarskih reprezentacija Hrvatske i Belgije. U pravoj natjecateljskoj atmosferi (2x35 minuta), poslenike novinskih pera pojačali su Čiro Blažević (odigrao zapanjujućih 50 minuta) i Davor Šuker (5 pogodaka), i Luc Nilis te Phillipe Degryse dva velikana belgijskog nogometa. Konačnih 6:6 najrealniji je ishod ovog nesvakidašnjeg susreta u kojem je u ekipi hrvatskih novinara i »Hrvatska riječ« imala svog predstavnika.

Nastavak igre u prvom poluvremenu, nakon otvarajućeg pogotka, donio je borbenu igru na svim dijelovima terena, uz rijetko viđeni presing koji nije jenjavao do poluvremenskog zvižduka izvršnog njemačkog suca *Fandela*. Taj jedini, ali toliko za samopouzdanje važan gol, uz sačuvanu vlastitu mrežu, otvorio je na pauzi novu teoretsku raspravu na temu - kako igrati u nastavku. Na novinarskoj tribini, u ložama i svim sektorima Dinamovog stadiona, ali i svuda uz globalni prijenos na malim ekranima, svaki »od milijuna

izbornika« imao je vlastitu teoriju kako nastaviti sa ranjenim Belgijancima. Ali, najvažnije od svega, imao ju je i hrvatski dirigent br.1, koji je momcima podijelio note za nastavak Hrvatske nogometne rapsodije. Drugo poluvrijeme utakmice Hrvatska - Belgija je nešto za čim moraju žaliti svi koji nisu bili nazočni predstavi u Maksimiru, ostavljajući mnoštvo nedolično praznih sjedala diljem još uvijek nedovršenog stadiona. Dirigent - igrač Rapaić ponovno je uzeo palicu u svoje ruke, vješto koordinirajući solističke dionice Prše (2:0), T. Marića (3:0) i Leke (4:0). Poznat po svom uobičajenim nemiru za vrijeme vođenja utakmice, Otto Barić ovoga puta nije imao prilike da ispolji nervozu, skačući s klupe. Note su bile izvrsno uvježbane, orkestar uštiman, solisti besprijeekorni...

Rezultat od 4:0 protiv Belgije, koja je redoviti akter svih velikih nogometnih natjecanja, čiju momčad predvode glasoviti *Sonck* i *Mpenza*, vjerojatno nije sanjao nitko od onih najvjernijih 44 posto anketiranih. Koincidencija dvije četvorke ispisala se konačnim ishodom na velikom maksimirskom semaforu, ispraćena navijačkom pjesmom »For, for, semafor« (four (for) engleska riječ - četiri).

MAESTRO I SOLISTI - Pobjeda koja je, već sama po sebi, velika (bila bi da je bilo i samo 1:0), još je analitički gledano veća, ako se uzme da gotovo kompletna navala (39 nastupa, od toga samo Rapaić ima 29.) nema skupa reprezentativnih nastupa koliko jedan



Uoči utakmice

Dario Šimić (53. put zaigrao u reprezentativnoj majici). Napose, što je *Dado Pršo*, debitirao prekrasnim golom glavom, a *Jerko Leko* rijetko viđenim slalomom bacio u nesvijest belgijsku obranu postigavši, također, svoj prvi-jenac na velikoj sceni. Uz bravurozne Rapaićeve centaršuteve, koji je, uz igru protiv Italije na prošlom SP, odigrao, vjerojatno, najbolju partiju u dresu hrvatske reprezentacije. Titula najboljeg igrača susreta niti jednog trenutka nije vodila u u nedoumicu. Privremeni povratnik u hrvatsku ligu (polugodišnji angažman u »Hajduku«), ponovno je zavrtio velike brojke oko svog budućeg transfera., ali uz njega i svim pobjedničkim akterima subotnje utakmice značajno je porasla cijena na europskoj nogometnoj tržnici. Uz premalada godišta (Srna 1982., Leko 1980., Pletikosa 1979.), ova momčad ne mora brinuti za budućnost koju su joj ne-zaboravni »vatreni« ostavili u zadatak.

Stoga, 34. mjesto na Svjetskoj rang listi nogometnih reprezentacija nije realni iskaz vrijednosti ove hrvatske reprezentacije. Uz ova tri prevažna boda,


ona će napredovati gore, baš kao što je odmah odskočila u 8. skupini kvalifikacija za EP 2004.

Na koncu, koja riječ o Belgijancima, koji su fair i sportski čestitali Hrvatskoj pobjedu u ovom kvalifikacijskom duelu. Uz nekoliko oštrijih startova na obje strane, pohvalno je istaknuti kako nismo vidjeli niti jedan crveni karton. Što se tiče crne boje, još jedna, posljednja koincidencija, koju su odabrali za nastup u Zagrebu, Belgijancima je dobro poslužila u osjećaju nemoći koji ih je ispunjavao tokom subotnje utakmice. Tako da nitko ne može reći da ih je Hrvatska rapsodija zavila u crno. Konačno, to je svečana odora za vrhunske glazbene priredbe.



Pred mnoštvom novinara

Utakmica je privukla veliku pozornost medijskih kuća što najbolje ilustrira brojka od 134 akreditirana novinara. Uz najviše hrvatskih i naravno belgijskih, bilo je i novinara diljem nogometnog planeta koji su stigli iz Japana, Australije, Kanade.

PETAK 4.4.	SUBOTA 5.5.	NEDJELJA 6.4.	PONEDJELJAK 7.4.	UTORAK 8.4.
HRT 1	HRT 1	HRT 1	HRT 1	HRT 1
07.00 Vijesti 07.05 Dobro jutro, Hrvatska 09.30 Dječak upoznaje svijet, serija 10.00 Vijesti 10.05 Korizmeno nazivlje 11.05 Zvučnjak 11.45 Čarobni psić Merlin 11.50 Nogalo, crtani film 12.00 Vijesti 12.30 Snaga želje, serija 13.25 Glazbena TV 14.10 Zvezdane staze, serija 15.00 Hrvatski u zrcalu 15.30 Bajka 16.00 Vijesti 16.05 Zvučnjak 16.30 Hugo, TV igra 16.55 Među nama 17.30 Hrvatska danas 18.15 Duhovni izazovi 18.30 Novi način 19.30 Dnevnik 20.05 TV Bingo Show 20.55 Željka Ogresta i gosti 21.55 Pola ure kulture 22.25 Burzovno izvješće 22.30 Meridijan 16 23.00 Dosjei X, serija 23.50 Quicksilver Highway, američki film 01.25 Executive Action, film 02.55 Obitelj Soprano 03.50 Treći kamenčić od Sunca 04.10 Muškarci, žene i psi 04.35 Dosjei X	08.00 - Vijesti 08.05 - Cigani ne lete u nebo, dokumentarna emisija 08.50 - Campi-Campi 09.15 - Crni gusar 09.40 - Crtani film 09.45 - Blizanke, film 10.00 - Vijesti 10.05 - Parlaonica 11.05 - Strašne životinje 12.00 - Vijesti 12.20 - Biblija 12.35 - Prizma 13.30 - Korijeni 14.00 - Fenomeni 14.30 - Riječ i život 15.30 - Vijesti 15.40 - Vjetar u leđa, serija 16.30 - Zlatne djevojke 17.05 - Kruške i jabuke 17.50 - Turbo Limach Show 19.30 - Dnevnik 20.05 - Prevarena, film 22.00 - Glamour Cafe 23.05 - Vijesti 23.20 - Anne of Green Gables, mini-serija 02.20 - Viking Sagas, film 03.40 - Ana Karenjina, serija 04.55 - Zlatne djevojke 05.20 - Prevarena, film 07.05 - Hit HTV-a 	08.00 - Vijesti 08.05 - Anđelina balerina 08.20 - Graditelj Bob 08.30 - Baltazar, crtani film 08.35 - Leteći medvjedići 09.00 - Dizalica 10.00 - Ljubimci, film 11.25 - Crtani film 11.30 - Cocco Bill 11.45 - Zvonko, crtani film 12.00 - Vijesti 12.10 - TV kalendar 12.25 - Plodovi zemlje 13.15 - Mir i dobro 13.45 - TV raspored 14.00 - Nedjeljom u 2 15.00 - Vijesti 15.10 - Oprah Show 16.00 - Moja Indija 16.30 - Crtani film 16.45 - Kruške i jabuke 17.25 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija 19.15 - LOTO 6/45 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz 21.10 - Kraljica noći, dramska serija 21.55 - National Lampoon's Vacation, američki film 23.35 - Vijesti 23.40 - Stavi čudovište na naslovnicu, film 01.05 - Ksena - princeza ratnica, serija 01.50 - Spas 911, dok. serija 02.50 - National Lampoon's Vacation, američki film 04.25 - Oprah Show	07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Dječak upoznaje svijet, serija 10.00 - Vijesti 10.05 - Učilica 11.05 - Športret 11.25 - Zaboravljene igračke 11.40 - Baš sam fora! 11.55 - Burzovno izvješće 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Vijesti 14.15 - Zvezdane staze 15.50 - Učilica 16.05 - Športret 16.15 - Baš sam fora! 16.30 - Hugo, TV igra 16.55 - Jezikomjer 17.00 - Zagreb. Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 18.15 - Ljudi drugog reda? 18.45 - Vijesti 18.50 - Posavino, u srcu te nosim 19.30 - Dnevnik 20.05 - Globalno sijelo 20.35 - Internacional, vanjskopolitički magazin 21.05 - Forum 22.20 - Burzovno izvješće 22.30 - Meridijan 16 23.00 - H. Berlioz: Lelio ili povratak u život 23.50 - Vijesti 00.00 - Pravda za sve 00.45 - Prijatelji 01.10 - Sijamski zalaz, film 02.40 - Opet iznova, serija	07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Putnici kroz vrijeme, serija za djecu 10.00 - Vijesti 10.05 - Prirodoslovlje 10.30 - Moje tijelo 10.55 - Učilica 11.05 - Mali veliki svijet 11.20 - Crtani film 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Vijesti 14.15 - Zvezdane staze 15.25 - Moje tijelo 16.00 - Vijesti 16.05 - Mali veliki svijet 16.30 - Hugo, TV igra 17.00 - Zagreb. Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 18.15 - Govorimo o zdravlju 18.45 - Vijesti 18.50 - Gradski ritam 19.30 - Dnevnik 20.05 - Globalno sijelo 20.35 - Internacional, vanjskopolitički magazin 21.05 - Forum 22.20 - Burzovno izvješće 22.30 - Meridijan 16 23.00 - H. Berlioz: Lelio ili povratak u život 23.50 - Vijesti 00.00 - Pravda za sve 00.45 - Prijatelji 01.10 - Sijamski zalaz, film 02.40 - Opet iznova, serija
HRT 2	HRT 2	HRT 2	HRT 2	HRT 2
09.20 Vrijeme je za jazz 10.20 Slobodna zona 11.00 Parni valjak, koncert 12.30 Čigrom oko svijeta 13.00 Trenutak spoznaje 13.30 Pozivnica, emisija o kulturi 13.45 Brisani prostor 14.35 Krila orlova, film 16.20 Da, ministre, serija 16.50 Vijesti za gluhe 17.10 Snaga želje, serija 18.00 Panorama 18.35 Treći kamenčić od Sunca, serija 19.00 Upitnik, kviz 19.30 Carstvo divljine 20.05 Obitelj Soprano 21.00 Vijesti 21.15 Muškarci, žene i psi 21.45 Imaginary Crime, film 23.30 Zvezdane staze	10.05 - Deterministički kaos 10.35 - Pola ure kulture 11.05 - K(v)adar, emisija o filmu 11.35 - Među nama 12.05 - Silver Brumby, film 13.40 - Kućni ljubimci 14.25 - Prijatelji 15.40 - Campi-Campi 16.10 - Felicity, serija 17.00 - Briljanteen 17.55 - Melrose Place 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Crno-bijelo u boji 21.00 - State of Denial, dokumentarni film 21.55 - Ana Karenjina, serija 23.10 - Triler: Igor Stravinski	10.00 - Biblija 10.15 - Putovanje na sveta mjesta 10.45 - Portret Crkve 11.00 - Misa, prijenos 12.00 - TV raspored 12.05 - Crno-bijelo u boji 12.50 - Pleme, serija 13.40 - Obiteljski vrtuljak 14.10 - Opera Box 16.15 - Shergar, film 18.40 - Supermasivne crne rupe 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Životinje 21.00 - Glazbene priče. David Bowie 21.45 - Spas 911	09.20 - Prizma 10.10 - Mir i dobro 10.40 - Plodovi zemlje 11.30 - Željka Ogresta i gosti 12.25 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija 14.15 - Obiteljski vrtuljak 14.45 - Korijeni - hrvatske manjine u Europi 15.15 - TV raspored 15.20 - Medaljon, film 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Stažist, serija 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Glavni grad, serija 21.00 - Frasier, serija 21.25 - Prljavi novac, serija 22.20 - Fort Saganne, film 01.15 - Da, ministre	11.30 - Stanje stvari: Rizici pornografije 12.30 - Posavino, u srcu te nosim 13.00 - Latinica: Hrabri ljudi 14.30 - TV raspored 14.35 - Quentin Durward, američki film 16.15 - Da, ministre 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Opet iznova, serija 20.50 - Vijesti 21.05 - Prijatelji 21.30 - Pravda za sve 22.20 - Pravilo igre, film

SRIJEDA 9.4.	ČETVRTAK 10.4.	HRT3	HRT3	HRT3
HRT1	HRT1			
07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Putnici kroz vrijeme, serija za djecu 10.00 - Vijesti 10.05 - Platno, boje, kist 10.20 - Putopis 10.40 - Portret Ive Nežića 10.55 - Učilica 11.05 - Kokice 11.30 - Baltazar, crtani film 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Vijesti 14.15 - Zvezdane staze 15.30 - Portret Ive Nežića 16.00 - Vijesti 16.05 - Kokice 16.30 - Hugo, TV igra 17.00 - Osijek: Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 17.45 - Iz etno - arhiva 18.15 - Boje turizma 18.47 - Hrvati u Austriji, dokumentarna emisija 19.15 - LOTO 7/39 19.30 - Dnevnik 20.00 - Znakovi vremena 20.55 - Savršeni svijet 21.25 - Poslovni klub 21.55 - Split. More 22.30 - Meridijan 16 23.00 - Kult 23.55 - Vijesti 00.00 - Gilmoreice 01.10 - Skriveni II, film	07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Putnici kroz vrijeme, serija za djecu 10.00 - Vijesti 10.05 - Zemljopis 10.30 - Drevni Irak 10.55 - Učilica 11.05 - Športerica 11.20 - Cocco Bill 11.30 - Yakari, crtani film 11.35 - Mamemo, crtani film 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Vijesti 14.15 - Zvezdane staze 16.00 - Vijesti 16.05 - Crtani film 16.30 - Hugo, TV igra 16.55 - Jezikomjer 17.00 - Split. Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 17.45 - Športerica 18.15 - Čigrom oko svijeta 18.50 - Ikari iznad Kupresa 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz 21.10 - Brisani prostor, politički magazin 22.00 - Pozivnica 22.30 - Meridijan 16 23.00 - Videodrom 23.55 - Ekipa za očevid 00.40 - Kafić »Uzdavlj« 01.05 - Strast za životom 02.45 - Tuda djeca, serija	■Petak, 4. 4. 09.30 Zasjedanje Hrvatskog sabora, prijenos 14.00 Davis Cup: Španjolska - Hrvatska, prijenos 18.45 Cigani ne lete u nebo, dokumentarna emisija 19.30 Pustolovina u Hrvatskoj 20.00 Executive Action, film 21.30 K(v)adar 22.00 Sport danas 22.10 Pravo vrijeme ■Subota, 5. 4. 12.15 Hit-depo 13.45 Davis Cup: Španjolska - Hrvatska 19.50 Košarka Goodyear liga - finale, prijenos —.— HNL, emisija —.— Courmayeur: EP u stolnom tenisu - finale (Ž) ■Nedjelja, 6. 4. 11.00 - Courmayeur: Stolni tenis - polufinale (Ž), pr. 11.45 - Davis Cup: Španjolska - Hrvatska 14.00 - Courmayeur: Stolni tenis - finale (M), pr. 15.00 - Courmayeur: Stolni	tenis - parovi (Ž), pr. 16.50 - HNL: Dinamo - Zagreb, prijenos 18.45 - Sao Paulo: Formula 1 za Veliku nagradu Brazila 21.30 - Talijanska nogometna liga, prijenos 23.25 - Nedjeljom u 2 ■Ponedjeljak, 7. 4. 16.55 - Muškarci i ostale katastrofe, njemački film 18.25 - Potraga za blagom 18.55 - Auto - magazin 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.10 - Petica 21.25 - Sport danas  21.30 - Čuvari zakona, film ■Utorak, 8. 4. 18.25 - Petica 19.40 - Magazin Lige prvaka 20.35 - Real M - Manchester 22.40 - Sport danas	22.50 - Ajax - Milan, snimka 00.30 - Glamour Cafe ■Srijeda, 9. 4. 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.15 - Nogomet. Juventus - Barcelona 22.50 - Sport danas 23.00 - Košarkaška Euroliga: Unicaja - Cibona VIP 00.30 - Nogomet: Inter - Newcastle ■Četvrtak, 10. 4. 17.40 - Nogometna Liga 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.00 - Zabavni program 21.00 - Životinjska farma, snimka opere 23.00 - Sport danas  23.10 - Hit-depo
HRT2	HRT2			
11.35 - Globalno sijelo 12.05 - Govorimo o zdravlju 12.35 - Gradski ritam 13.05 - Internacional 13.35 - Forum 14.55 - Macao, američki film 16.15 - Da, ministre 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Svi gradonačelnikovi ljudi, serija 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Gilmoreice, serija 20.50 - Vijesti 21.05 - Nikita, serija 21.50 - Dama s kamelijama, francuski film 23.50 - Da, ministre	10.45 - Kult 11.40 - Boje turizma 12.10 - Hrvati u Austriji 12.40 - Fenomeni 13.10 - Poslovni klub 13.40 - Znakovi vremena 14.30 - Split. More 14.55 - TV raspored 15.00 - Mamac, film 16.15 - Da, ministre 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Kafić »Uzdavlj« 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Tuda djeca, serija 21.15 - Ekipa za očevid 22.00 - Black and Blue, film 23.30 - Da, ministre			

TV PREPORUKA

ZVJEZDANE STAZE. THE NEXT GENERATION

Ponedjeljak - petak, 00.00, HTV2

Radnja se odvija u 24. stoljeću, 78 godina nakon pustolovina prve posade broda »Enterprise«, a snimljena je dvadeset godina nakon prve serije. Zapovjednik broda NCC 1701-D sada je Jean - Luc Picard koji sa svojom posadom putuje na udaljene planete u potragu za novim životnim oblicima i hrabro kroči ondje gdje nije bio nitko prije. Serija je tijekom višegodišnjeg emitiranja osvojila mnoge nagrade - 1991. i 1998. osvojila je Saturnovu nagradu kao najbolja žanrovska TV serija.



FRASIER

HTV2, 20.05

Su Seattlu, serija donosi zgode u životu elokventnoga psihijatra dr. Frasiera Cranea koji ima svoju radijsku emisiju, njegove drske producentice Roz, uštogljenog brata Nilesa, čangrizavog oca, umirovljenog policajca Martina te domaćice Engleskinje Daphne. »Frasier« je spoj sjajnih likova, sofisticirane igre riječi te umebesne komedije i dokaz da je smijeh najbolja terapija. »Frasier« je bila prva i jedina serija otkad postoji televizijska koja je osvojila pet Emmyja u kategoriji najbolje humoristične serije. Glavni glumac, Kelsey Grammer, koji se u ulozi Frasiera pojavio u seriji Kafić »Uzdavlj«, i ove je godine nominiran za Emmy u kategoriji najboljeg glumca. Uloge. Kelsey Grammer, John Mahoney, Jane Leeves, David Hyde Pierce.



DialUp, Full i Day nalozi
Wireless internet
Izrada web prezentacija
Prodaja računara i opreme

SuOnline.NET

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica. Tel/Fax: (024) 559-200

DialUp, Full és Day üzemmód
Wireless internet
Web honlapok kidolgozása
Számítógép és alkatrészek árusítás

Maksima Gorkog

Fideks

Huga Badalića 12
Tel/faks: 024/553-809
24000 SUBOTICA

ŠKOLA

Huga Badalića
12



**MONOLIT
GRADNJA**

**građevinsko i građevinsko-obrtničko
poduzeće p.o.**

24000 Subotica

Lenjinov park 13

Tel/fax: 024/551-685, 553-111

**IZVOĐENJE SVIH GRAĐEVINSKIH, OBRTNČKIH
I INSTALATERSKIH RADOVA PROJEKTIRANJE I NADZOR**

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- ▲ djeca do 6 godina voze se besplatno
 - ▲ djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1420 din.)
 - ▲ studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 1988 din., a u jednom pravcu 1106 din.)
 - ▲ osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%
- POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS



V S T TREND doo

Bulevar Mihajla Pupina 19

21000 Novi Sad

vst@neobee.net

Telefon: 021/621-046

623-112

Djelatnost: Generalni zastupnik poduzeća HERBOS iz Siska koji nudi kompletan program preparata i sredstava za zaštitu bilja

U Subotici, doo ZRNKO, Vladimira Đanića 64, telefon: 555-045, gdje sve proizvode možete dobiti i u razmjeni



RADIO SUBOTICA

24000 Subotica

Put Jovana Mikića 12

Tel: 024/55-22-00

Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku
19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Razgovor s povodom« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

- »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
- »Na proputovanju s nama« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci 800 din.

☐ 1 godina 1500 din.

Pošaljite nam kopiju uplatnice i popunite adresu

na koju želimo da Vam stiže

i primat ćete ga svakog tjedna u diskretnom pakiranju!

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Zemlja: _____

Mjesto: _____

Ulica i broj: _____

E-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24.000 Subotica.

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

INOZEMSTVO

☐ 1 godina 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24.000 Subotica.

Cjenik reklamnog prostora

posljednja strana (kolor)

cijela strana	6.000 din.	
1/2	3.600 din.	+ 20 % p. p.
1/4	2.000 din.	

druga i pretposljednja strana (kolor)

cijela strana	5.000 din.	
1/2	3.000 din.	+ 20 % p. p.
1/4	1.700 din.	

unutarnje strane (crno-bijele)

cijela strana	3.000 din.	
1/2	1.800 din.	
1/3	1.300 din.	+ 20 % p. p.
1/6	700 din.	
1/12	450 din.	

Iskoristite popuste!!!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%.

SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

NEKRETNINE

NBA

agencija

za marketing,
konsalting i sve vrste
posredovanja između
pravnih i fizičkih lica

Subotica,
Braće Radića 6
Tel: 024 / 554 - 570
Tel./fax: 024 / 551 - 203

**KADA KUPUJETE ILI PRODAJETE,
OBRATITE SE NAJPOUZDANIJOJ
AGENCIJI SA TRADICIJOM
UZ SLOGAN**

99% + NBA = 200 %

SIGURNOSTI!

**NAJSIGURNIJA RAZMENA NEKRETNINA
IZMEĐU BIVŠIH REPUBLIKA YUGOSLAVIJE.**



VETERINARSKI
ZAVOD
"SUBOTICA" a.d.
24106 Subotica
Beogradski put 123
Tel.: 024/567-933, 567-984
Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

VETCAN
kompletna
hrana
za pse



SMJEŠA N
SMJEŠA PS-1
SMJEŠA PS-3
SMJEŠA
PSB-FINIŠER
SMJEŠA
PSB-STARTER



SMJEŠA
SMJEŠA
SMJEŠA
FAVORIT
STARTER
ZA PRASAD
GROVER
ZA PRASAD

KD
TS-1
TS-2
P



PREMIXI I SUPERI

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
Tel./fax: 024 561 533
agria@suonline.net

